

ሁለት

Handwritten signature and date: 1974

የአገልግሎት ማዘናጃ

የገንጠል ውበትና የጽንጽ ጥራት መመዘኛ

ለገሊና የሚሰጥ ብሩህ ፈገግታ

በሁለት

የፍጥ በሆኑ የኢትዮጵያ ታሪክና ምሳሌዎች ላይ

የተገኘባቸው የዕውቀት

መገንጠል

በ

ወቅቱ ላይ

በገንጠል ውስጥ

የገንጠል ውስጥ

ክፍል ፩ መገረዝ የሚገባው አንዳንድ

ጎታች ባህል . . . ገጽ ፫—፳፭

» ፪ የትምህርት ጉቅ ሲቀድ . . ገጽ ፳፱—፷፱

» ፫ የሴቶችን መብት ለማስከበር » ፴፱—፶፪

» ፬ ሁለገብ ታሪክና ምሳሌዎች » ፶፫—፶፪ ፳፱

» ፭ ቅኝ ገዢነትና የዘር መድልዎ
ገጽታው . . . » ፳፭—፷፱

» ፮ የሥራ ክብርነት . . . » ፭—፭፰

» ፯ የኢትዮጵያ ሕዝብ ባህላዊ
የጀግንነት ወኔ . . . » ፷፭—፺፭

From the Library of

ፍሥሐ አጥላው ወልደ ዮሐንስ

FESSEHA ATLAH WOLDE YOHANNES

መገረዝ የሚገባው አንዳንድ ጎታች ባህል

በመሠረቱ «ባህል» ለአንድ ሀገር ሕዝብ የሥርዓተ ኑሮው ፣ የታሪኩ ሂደትና የሥልጣኔው ዕድገት ወይም ኋላ ቀርነቱ ተለይቶ የሚታይበት መታወቂያ ምልክቱ ነው ። ባህል ከትምህርት ፣ ከልምነት ሥርዓትና ከግና ቸውም ሥነ መንግሥት ጋር እንደሰንሰለት የተያያዘ እት ብት ነው ማለትም ይቻላል ።

ኢትዮጵያዊው ሊት አለቃ ኪዳን ወልደ ክፍሌ የሰ ጮት ትርጉም «ባህል አባባል የንግግር ስልት ልማድ ሀገር ፤ ሕግና ሥርዓት» - - - ወዘተ መሆኑን አመልክተዋል ።

«ባህል ዓለምን የሚለው ማሪያ ነው» የሚሉም አሉ ። ስለዚህም አንቀይን ደ ፤ ሣንት ኢዘገሪ የተሰኘው የፈረንሳይ ደራሲ «ባህል የሰው ዘር ዘለዓለማዊ ቅርሶችና የሰብአዊ አስተሳሰብ ሁሉ ዜሥነ ምግባራት ጋር የሚገ ለጥበት ጠቅላላ ድምር ነው» ይልዋል ። ዋዛርቶ የተሰኘ የእስትሪያ (ነምግ) ተወላጅ ስመጥሩ የሙዚቃ ደራሲም ስለባህል ዘለዓለማዊነት ሲገልጥ «በሚንም ትውልድ ዘንድ ሊረሳ የማይችል ነው» ብሎታል ።

በሌላም በኩል የዓለምን ሕዝብ አስተሳሰብ ሁሉ ወደፈለገት አቅጣጫ መምራት የሚችሉ የታላላቅ ደራሲ ያን ሥነ ፍሑፎች፤ አስደናቂ የሥዕልና የቅርጻቅርጽ ሥራዎች ፣ ጥንታውያን የሆኑ ከተሞች አመሠራረትና የሕንጻዎቻቸው ውበት ገድፈ ሐሳቡ ከባህል የመነጨ በመሆኑ ዓለም አቀፍ ክብር ተሰጥቷቸዋል ።

ዳሩ ምን ይሆናል ባህል የተባለ ነገር ሁሉ እንዳለ
 ያለምንም እርምጃ ያለማሻሻያ ሲላበሱት ወይም ሲከ
 ተሉት የሚገባ አስተማማኝ ነገር አይደለም ። «በመላ
 ካም አንገት ፅንቅርት» እንዲሉ ወይም በፕጹሕ ስንዴ
 ውስጥ እንደአረም» ሆኖ ጥሩውን ባህል አንቆ የሚይዝ
 ውጥ ያልማድ እሾህና አሚከላ መንቀል ያስፈልጋል ።
 ይኸውም እንክርዳዱን እንደቀላለን ሲሉ ስንዴውንም
 አብረው እንደሚያጠቱት ችኩሎች በመሆን አይደለም ።
 ሠርጉ ገብ ወይም ተቀዳሳ የሆነውን ባህል ለመግረዝና
 ጥሩ የሆነው ብሔራዊ ባህል እንደወርቅ ነጥር እንዲወጣ
 ልዩ ልዩ ፈላጊዊ ምሳሌና ጥበብ የሞላበት ትምህርት
 ያስፈልጋል ። ለምሳሌ፡—

(፩) ግደብ የለሽ ጥሎሽ ከጋብቻ የሚያሸሽ

ከጥንት የምናውቀው የሙሽራ ጥሎሽ
 ከታ ፣ ቀሚስ ፣ ጥላ ፣ መቀነትና ሻሽ
 ብር - ቀለበት ሰጥቶ በብር ጉትቻ
 በሀብትሽ በሀብቴ (ላም አለሽ ወይ ብረ (በሚል እቻ ላይ)
 ሲፈጸም ነበር ሕጋዊ ጋብቻ

ከጊዜ በኋላ ትውልዱ ምን ሆነ?
 ይህ ዓይነት ያገር ባህል እየመነመነ
 ርካሽ ወፍ ዘራሽ ባህል በቦታው ገነነ
 ጋብቻም መልክ አጥቶ መነገሻ ሆነ

በአንዳንድ ብሔረሰብ ፊት ልጅ የወለደ
 ይባላል «እንግዲህ በወርቅ ነገድ»
 እናራቃነት ተርቶ ፈረንጆች ነገ ያሉ
 ልቶች በልጅነት ሲዳሩ ሲካሉ

የእጅ ወርቅ አምባርና የአንገት ወርቅ ሐብሉ (መብቀሉ)
 ከግት ቀለበት ጋር የጆሮ አንጥልጥሉ
 ከልብስ ዓይነት በዓይነት የሚያዩትን ሁሉ
 አጋትለው አጋብሰው ቁም ሣጥን ካልሞሉ
 እውጥቻቸውን ችግር ላይ ሳይጥሉ
 ፍቅር አይገዛቸውም እንዲህ በቀላሉ ።

በአንዳንድ ብሔረሰብ በቀደመው ሥርዓት
 ለአንዲት ልጃገረድ መቶ ቁም ቀንድ ከብት
 እንደቀላል ማጫ ተቆጥሮ እንደአምንት
 ይተረጉም ነበር በፍጹም ደህነት

በአንዳንድ ብሔረሰብ ባህላዊ ውጥናብር
 አንዲት ልጃገረድ በማዕርግ ስትዳር
 በሚንጠ አወሳልቀው የጣቶችዋን ጥፍር
 ቆማጣ አስመስለው ፣ ኮሶ አጠጥተው ያተርቡለት ነበር ።
 እንዲሁም በአንዳንዱ ሌላ ብሔርሰብ
 ሕጋዊ ጋብቻ መመሥረት ሲታሰብ
 ጨቢም መሳል ነበር ወገኑን ለመስለብ ፤
 እንግዲህ ይህ ሁሉ የልማድ ውስብስብ
 ሊገታ ይገባል ያለምንም ገደብ ።

(፪) ተንዛዛ የሠርጉ ደግስ ብዛት ያጋብቻ መቅደቅ

ከባህሉ ከልማዱ ከተራውም አንፃር
 ለቀለበት በዓል ለቃል ማወረያው ክብር
 በተንዛዛ ደግስ ጠጥቶ መሳክር
 ጥቅም አላስገኘም ከደካም በስተቀር
 ሙሉ እየቆረጠ በሻምጋኝ ሲታጠብ
 በዊስኪ ተራጭቶ ስክሮ ሲንተባተብ
 ፈልተር ጠጅ ፣ ቢራው ያለገደብ ሲዘንብ

ሕዝብ እንኖር ተሳክሮ በአረቁ ቢጠመቅ
ለአጥራ የሚተርፍ ያህሉ ደግሰ ሲያልቅ
ምስጋናው ተረስቶ ቀርቶ ምርቃቱ
መተማመን ብቻ ይሆናል ውጤቱ

ያህሉ ሽር ጉድ የዘረገ ጋጋታ
ያህሉ ጭፈራ እልልታና ሆታ
ለቅጽበት ብቻ ነው ላንዲት ቀን ላንድ አፍታ
ተረስቶ ይቀራል እንደውህ ሽታ ።

ከዚህ የተነሣ እንደተረዳነው
በገዛ ድግሱ ከሚደነቅ ይልቅ ከሚመስገነው
ይበልጣል ስሞታ ፤ ትችት ያሠለቀው ።

የሐሜቱም ሰበብ ግልጥ ነው ምሥጢሩ
«እነ እክሌን ጠርቶ እንእክሌ ቀሩ»
አሳላፊዎቹም ምንም ሳያዳሉ
«ለነ - እክሌ ሰጥተው እክሌን ዘለሉ»
እያሉ መሸርደድ ተለምዷል ከባህሉ ።

ታዲያ ይህን ስንል ዋናው ዓላማችን
ሠርግ እንዳይደገስ ማከላከል ሳይሆን
ነገ አዲስ ቤት ንብረት የሚመሠርቱ
የተንባባ ድግስ አማካይ ውጤቱ
ኋላ እንደሚያመዝን ከጥቅሙ ጉዳቱ
ለመጠቀም እንጂ አይደለም ለከንቱ
ሰው እንደቤቱ እንጂ የሚያዘው በሀብቱ
መዝናናት አይችልም እንደጎረቤቱ

በዕቃ ግዥ ስም ከባንክ ተበድረው
ወይ እምነት በማጉደል የሕዝብ ካዛና አራቁተው

ለጋሶች ለመምሰል ደግሰው ያበሉ
እንደአረም ሲያንቃቸው ችግር በመሐሉ
ልጆች ያሳድጉ ፤ ወይ ዕዳ ይክፈሉ ፤

መክፈል አቅቷቸው ታሠሩም ቢባሉ
ከድግሱ አጫራሽ ካጩብሟቸው ሁሉ
ለአንዲት ቀን የሚሆን ዋስ እንኳ ያጣሉ ።

በዚሁ ዓይነት ሂደት ሁሉን ብታስተውሉ
እስካልተገረዘ ከሙሉ በከፍሉ
አሳሳች ነውና ልምዱም ሆነ ባህሉ
እስኪ እባካችሁ እንዳትታለሉ ።

«ምን ያህል ብርቱ ነው ኃይለኛ ጠንካራ
ልማድ የሁሉ ምንጭ ያሳር የመከራ
ቂሙ እማይነቀል መርዙ የማይጠፋ
ምን ነገር ይገኛል ከልማድ የከፋ? » (ከ/ሚ)

※ ※ ※

(፫) በጋብቻ ጉዳይ የሦስተኛው ሰው

ጣልቃ ገብነት ያስፈልጋል? ፤

በተለይ ሴቶች ልጆች ገና በእንግነት ይዳሩ በነበረበት ሥርዓት ለዛ
ለቂታ ኑሮ ስለሚመሠረተው ጋብቻ ሙሉ ኃላፊነት ወስደው በወክልና
የሚነጋገሩ ወላጆች ወይም አሳዳጊዎች ብቻ እንደነበሩ የሚከድ የለም ።
የሥልጣኔ ዕድገት መታየት ከሾመረበት ጊዜ አንሥቶ ደግሞ ብዙ የተግሩ
ወጣቶች እስከ መጨረሻው የሚያዋጣቸውን ጋብቻ ለመመሥረት ከተ
መራረጡ በኋላ ለወላጆቻቸው በማሳወቅ የእናትና አባት ወይም የአሳዳጊ
ወላጅ ዘመድም ፈቃድ እንዲጨመርበት በማድረግ በከሙን ለማገዝ
መመከራቸው ይታያል ።

ታዲያ አንዳንድ ወላጆች ይህን ዓይነቱን የሥልጣኔ በረከት ባለመ
ቀበል «የእኛ ፈቃድ ብቻ ይሁን» ብለው በሚከራከሩበት ጊዜ የሚታየው
ግትርነት አንዳንድ ወጣቶችን ከወላጆቻቸው ፈቃድ ውጭ የሚያስከበልል

የገንዘብ ስርዓት ምሳሌዎች የሚያስፈልጉት ለግሪክ (አሰራር) ርዕረ ግ ሳንመለከትስ ?

ጠለቅት ወይስ ጠለፈችው ?

አንድ ዓይነ ሥውር ልጅ በወጣትነቱ
ልጃገረድ ጠልፎ ከሀገር በመጥፋቱ
ዘሕግ ሊጠየቅ ተከሰሰ አሳቱ።

የልጃገረድ አባት ፤

ዓይነ ሥውር ልጅህ ልሳ የታወረ
ገና አንዱን ሳይዘው በጅምር የቀረ
የኔን ልጅ ለመጥለፍ ከቶ እንዴት ደፈረ ፤

የዓይነ ሥውር አባት ፤

ሥነ ሥርዓት በሕግ ልጄን አትሳደብ
ያንተ ልጅ ባጠፋች በኔ ልጅ ማባባስ
ልማድ ሆኖብሐል ያላስህን ሰብስብ ፤

የልጃገረድ አባት ፤

ኧረ ለመሆኑ ከቶ የት አገር ነው
ዕውር ልጃገረድ መጥለፍ የለመደው
ወልድ ይፍረደኝ ያሳፍራል ወረው ፤

የዓይነ ሥውር አባት ፤

ይልቅስ አስተውል ገሊናህ ይፍረደው
የአንተ ልጅ ሳትሆን የተጠለፈችው
ተጠልፎ የሄደው (ዕውሩ ልጄ) የሆነ የኔ ልጅ ነው ፤
ያች ዓይኖቹ ልጅህ ጠዳይዋን ሳኖውቀው
አየመራች ወሰዳ የት እንደጣለችው
አልታወቀም ገና መነሻው መድረሻው
ልጄን ሳታመጣ መቼ እለትሃለሁ
እስከመጨረሻው አፋረርሃለሁ ።

የልጃገረድ አባት ፤

ልብ አርጉ ዛቻውን ይዘን የድፍረት ቃል
የልጄ ሲገርመኝ አባትየው ብሏል
ኧረ ለመሆኑ ይህ አውነት ይመስለል፤
ከቶ ምንስ ቢሆን ሲታዘዝ ሲባል
የርሱን ዓይነ ሥውር ግን ጠልፎ ይወስዳል፤
የዕውር ውብቀት ልጄን ወስዶ ስላስቀረ
ፍትሕ እጠይቃለሁ ልብ አርጉልኝ ኧረ ፤

የጥያቄ ገምገማ ፤

«አፍ እሳፈው ይብቃ አትረባረቡ
ምንም ፋይዳ አይሞላም ዛቻውን ስድቡ
ፍትሕ መስጠት እንችልም ልጄን ሳይቀርቡ

ከሱም ውስብስብ ነው ሥውር አንቀጥልሽ
እንዴት ሊሆን ይቻላ ተከማቹ ከሣሽ
በልላም አትጣጫ ከሣሹ ተከማሽ ፤

የምሳሌው ትርጉም ፤

የተከማሽን ልብ ከሣሽ በያውቅ ፍር
መውጣት አይፈልግም አደባባይ ደፍሮ
የማን እንደሆነ ሳይታይ ጥፋቱ
ተሸቀዳድሞ መከሰሰ ይሸው ነው ውጤቱ
እየበዛ እንዳይሄድ መግት እንደጥጉቱ
እስኪ አባካችሁ ነገር አትኮትኩቱ ፤

—ትርጉሙን ማስተዋል ለምትፈልጉ

ያለኝ አስተያየት ይህ ነው እንደሕጉ
በልጃገረዱም ወይም በዕውሩ
መፍረድ አይቻልም ግልጥ ነው ምሥጢሩ
በመካከላቸው የሁለቱም መሪ
ፍትር ይመስለኛል ዋና አስተባባሪ

«ኧረ እንችን ልክተል እንሻም እኔን ምሪ
ወይም እኔ ልምሪህ አትፍራ አትፍሪ»

ብለው ከተጓዱ እስከመጨረሻው

እንኳን እናት አባት ሰይፍም አይለያቸው
የባህሉ ተጽዕኖ የወላጆች ግፊት
የዛቻው ጋጋታ የመግቱም ብዛት
ፋይዳበስ መሆኑን እያወቃችሁት
ታዲያ እስከመቼ ነው ይህ ጣልቃ ገብነት ?
ያሉባልታው ወረ ትችትና ልማት
ይህ ሁሉ ዘመቻ የሰው ስም ለማጥፋት

እንዴት ተለመደ በምንስ ምክንያት ?

* * *
(፬) ትዳር የሚያስፈታ የጠንቋይ ቱማታ

ምራ ገላጭና ጋኔን ሳቢ ነኝ ባይ
ባለዛር ቃልቻ አስማቱኝ ጠንቋይ
ኧረ ለመሆኑ አሁንም አለወይ ?

እንዲት መካን ቆንጆ ልጅ መውለድ ፈልጋ
ሐደች ወደ ጠንቋይ ልትጠይቅ በዋጋ

ጠንቋዩም ደስ ብሎት ባለግወላውል
«በሕግ ካገባሽው ከመጀመሪያ ባል
መውለድሽ አይቀርም አውለያው ታርቆሻል »
ተቀባይ ወንድልጅ ጀባ ብለንሻል»
ብሎ መልስ ቢሰጥ ሴትየዋ ገርሟት
«አይመስለኝም ጌታው ምነው አያውቁት
የሕግ ባሌግ ካለፈ ሕይወቱ
ከሞተ ቆይቷል ልክ አሥር ዓመቱ!! »
ብላ መልስ ብትሰጥ ጠንቋዩ ተቆጣ
ነገሩ አሳፍሮት የሚያደርገው ቢያጣ
«ዝም በይ ፍየል ምላስ ምን አስለፈለፈሽ ?
ቢሞትም ባይሞትም ትወልጃለሽ አልኩሽ?»
እያለ አገራባት በሐፍረት ተውጦ
የጠንቋይ ቱማታ ምኑ ተጨብጦ ?
* * *

ባለ ነጋሪት ባል

ከጥንት አስጠንቋዮች የአንድ ባላባት ሚስት
ለጠንቋይ ማደግደግ ማሸገር ለምደባት
ባሌ እንዲወደኝ ምን ይመስልዎታል
እስኪ አስረዱኝ ጌታው መጽሐፉ ምን ይላል?»
ብላ ብትጠይቀው ጠንቋዩ በቅጽበት
አጭር መልስ ሰጣት እንደዚህ በማለት
«መጽሐፉ ይልሻል ነጋሪት ነጋሪት
ይህንም ተርጉሜ እንደ ተረዳሁት
ራስ ታገቢያለሽ ተስፋ አለሽ ወደፊት
ከዚህስ ባልሽ ጋር ኮከብሽ አይገጥምም
አጥፊሽ ነው ያለርሱ ቀባሪ የለሽም

ብትፋቱ ደግ ነው ሳይቀድምሽ ለመቅደም»
ብሎ አሳምኗት ከባሏ ተፋታች
የሞቀ ትዳሯን አፈራርሳው ሄደች
በመሐል አራዳ ቤት ሠርታ ተቀምጣ
ባለነጋሪት ባል ብትጠብቅ አይመጣ
ብትጠብቅ አይመጣ
ባለነጋሪቱ ራስ ይቅርና
ተራውም ባል ታጥቶ ጉድ ፈላ እንደገና
ማንም ሳይጠይቃት በሐፍረት ተውጣ
ድህነት በርሷ ላይ ጓዙን ጭኖ መጣ
ሲያጅባት የኖረው የቤት ሠራተኛው ስለተበደለ
ለችግር አጋፍጧት ጥሏት ኮበለለ
ሌላ አማራጭ ጠፍቶ ከዚህ በኋላማ
የተለገመ ዕንቅብ ጉርዝኝ ተሸክማ
ወጣች ወደሚዳ ለኩበት ለቀማ

ኩበት ስትለቅም ውላ ስትመለስ ማታ
ከመንገድ ባሻገር ያንን ጠንቋይ አይታ
ድምፁዋን ከፍ አድርጋ በመጥቀስ ተጣርታ
«አንቱዬ ምን አልኩህ ወይስ ምን በደልኩህ?
ባለነጋሪት ባል ታገቢያለሽ ብለሁ
የሞቀ ትዳራን ቤቴን አስፈትተሁ
ቀብረውኝ ትቀሩ እንዴህ አንከራተሁ?
አይ ውሸታም ጠንቋይ ምን አታላዩ ነሁ?
አሁን ገና ገባኝ የጠንቋይ ምሥጢሩ
ሌላ ምን እላለሁ ቁም ነገር ላትሠሩ
እንዳንከራተቱኝ ተንከራተሁ ቅሩ!»
እያለች ስትረግመው በብርቱ ተማርራ
አጅሬ አላፈረም ቅንጣትም አልፈራ

የሌባ ዐይነደረቅ መልሶ ልብ ያደርቅ
እንደሚሉት ተረት መልሶ ለማብሸቅ

በድፍረት ተናዶ ሲናገር አጅራ
 «ታዲያ ዋሽሁ እንዴ ይህን ማናገሪ
 ባይገባሽ ነው እንጂ የንግርቱ ጥበብ =
 ይህ የተሸከምሽው የተለገመ ፅንቅብ
 ነጋሪት ይሉሻል ይህ ነው ባለድባብ
 ይህንን ሳታውቁ በድንነት ሰበብ
 አታረብርቢብኝ ሂጂ ወዲያ ቅልብልብ»
 ብሎ አፍዋን በማስያዝ አዋርፎት በሰድብ
 ያ ያራዳ ጠንቋይ ማሾፍ የለመደ
 እንዲህ አሳፍሮ አፈዘባት ሄደ ።

* * *

የመድፍን ፀሩ ምሥጢር

ከሊቃውንት አንዱ ስመ ጥር መዘምር
 ሙያ አድርገው ይዘው የጥንቆላን ተግባር
 «ከጥይት የሚያድን ከአደጋ እሚሠውር
 የተፈተነ አስማት ልዩ መድፍን ጸር
 «የራስ መጠበቂያ (ልዩ ዐቃቤ ርእሰ)
 አለኝ» ይሉ ነበር ።

ባላገሩም ሆነ ከተሟውም ሳይቀር
 ይወራረድና መቶ ብር ያሲዛል
 ከካርታ ጥይት ጋር ምንም ነገር ሳይጎድል
 ጠብመንጃ ተሰጥቶት «ፀል ተኩስ ይባላል»
 እያነጣጠረ ግንባር ለመበተን
 ወይም ጀርባቸውን ከጋላ ለማቡነን
 ቢተኩስ ቢያስተኩስ ደብቲ እይመቱም
 መቶ ብር ሁል ጊዜ ይቀልጣል እንደሰም
 ከእለታት አንድ ቀን አንድ ያራዳ ወጣት
 መቶ ብር በማስያዝ ተወራርዶ ድንገት
 ጠብመንጃ ተሰጥቶት ተቀበለ ጥይት

ታዲያ ያራዳው ልጅ አልተሞገም ከቶ
 የደብቱን ጥይቶች ከጠብመንጃ አውጥቶ
 ሌላ ካርታ ጥይት የዚያን ተመሳሳይ በቦታው ተክቶ
 እያቀባበለ አስገባ አመጽኞቶ

የተደገሰውን ሞት ሳያስታውሱ
 ደብተራ አምሮባቸው ካባ እንደለበሱ
 በትልቅ ቋጥኝ ላይ ወጥተው ተኮፈሱ
 አስማቱ አልሠመረም ምክንያቱን እንጂ
 ቃታውን ሲሰበው በአደገኛ ፍርጃ
 ፍንግል ብለው ቀሩ እንደቦና ጥጃ

ታዲያ ለቦራትዋር ገብቶ ቢመረመር
 የደብተራው ጥይት ድምፁ የሚያሸብር
 እርሳሱን አውጥተው ባሩድ ብቻ ሲቀር
 ለካስ ባዶ ኖሯል የወረቀት ነብር

ጥንትስ መብረቅ እንጂ መትቶ የሚያቆስል
 ነጉድጓድ ብልጭታው መች ሰው ገድሎ ያውቃል?
 ይህ መሆኑ ታውቆ የመድፍን ፀሩ ምሥጢራዊ ጥበብ
 ከንቱ ሆነው ቀሩ ደማቸው ደመ ከልብ ።

የምሳሌው ትርጉም

ሳይሠሩ ለመክበር በሕዝብ እያሾፉ
 በሐሰት ጥንቆላ አገር የሚዘርፉ
 ጫት ቅመው በሰው ላይ እያነፈነፉ
 እንትፍ ትፍ በማለት ምራቅ የሚተፉ
 መተት በመተብተብ ከታብ የሚጽፉ
 ምሥጢራቸው ታውቋል ከእንግዲህ አይልፉ
 አዶ ከበሬውና የዛሩም ጭፈራ

ያተቱዋ ጨሌ ከገብስ ትንጨው ጋራ
ቂጣ ቆሎው ዳቦው ያ ሁሉ ዝቅራ
ለጤንነት ጉዳይ ምንም ፋይዳ አልሠራ

በእዲዋው ጦርነት አገር ስትወረር
ልትወድቅ ተቃርባ ሕዝብ እዳም ሲሸበር
ከቶ ዕውነት መስሏቸው የጥንቆላው ነገር
«አስማተኛ ጠንቋይ ባለመድፍነ ፀር
ባለአንደርቢው እሳት የምትፈጥር
ጠላት መጥቶበኛል ሳትፈራ ሳታፍር
አደባባይ ወጥተህ ሙያህን አስመስክር
ተባበር » ተብሎ ተጠይቆ ነበር ።
ዳሩ ግን ያን ጊዜ ማንም መልስ አልሰጠም
እንደውሃ ሽታ ሆኖ ቀርቷል ሁሉም ።
በማይጨውም ጊዜ ጥንቆላ አልጠቀመም
ስለዚህ ጠንቋይም አስጠንቋይም ስማ
በጥንቆላ አይደለም አገር የምትለማ።

※ ※ ※

(ጅ) እየዘፈኑ ማልቀስ ?

በየትኛውም ዓለም ቢሆን ማንም ሰው ወገኑ ወይም የቅርብ ዳደኛው
እናትና አባት ፤ ወንድምና እገት ፤ ባል ወይም ሚስት ባጠቃላይም ወዳጅ
ዘመድና ጎረቤት (ወዘተ) ሲሞት የግድዳግጥና የግያዝን ወይም የግያ
ለትስ ይኖራል ለማለት ባይቻልም የመዋዕለ ሕዘን አፈጻጸም ሥርዓቱ የተ
ለያየ ነው ።

በሀገራችን የሚገኙ ልዩ ልዩ ብሔረሰቦች የሕዘንን ጽንሰት የሚጋ
ፈጠቡት ሁኔታ ከየትኛውም ዓለም ለየት ያለ መልክ እየያዘ ከመጣ ውሉ
አድርጎል = ገደል ይሁን ሚዳ ባይለዩ በድንገት ዘለው ድንጋይ ላይ በመ
ፈጥፈጥ ሕይወትን ያህል ውድ ነገር አደጋ ላይ የሚጥሉ አሉ።

እንደጥንት አባቶቻችን ወገኖ ሥርዓት እንኳ ቢሆን ማንም ሰው
በሞት ሲለይ ገደብ ባለው ሥርዓት መለቀስ የሚገባው ሦስት ጊዜ ብቻ
ነበር = ይኸውም ፤

፩/ ነፍስ ከሥጋ ስትለይ
፪/ እስከፈን ከቤት ሲወጣ
፫/ ግብአት መሬት ሲፈጸም ግለት ነው ።
አሁን ግን ከዚህ ሥርዓት አልፎ እየዘፈኑ ማልቀስ ወግ ሆኗል ።
በእርግጥ ሰው ሲሞት ማዘንም ሆነ በሥርዓት አልቅሶ የማስለቀስ
ባህል ከልምድ የመነጨ ወግ በመሆኑ በግዝትም ሆነ በአዋጅ ለማስተው
የተደረገ መከራ ሁሉ ሁኔታውን ወደማባባስ ደረጃ ከማድረስ በቀር ሲገ
ታው እንዳልቻለ ባለቶች ጽ ዓመታት ውስጥ ታይቷል ። መፍትሔውስ
ቢባል ትምህርት መቅደም አለበት ። ትምህርቱም ይህን አድርጎ ወይም
አታድርግ በሚል ከንቱ ውትወታ ብቻ ሳይሆን ከሚገባ በላይ በቀበጸ
ተስፋ ወይም በይሉኝታ ለይስሙላ የሚፈጸም የልቅሶ ዋይታ የሚያስ
ከትለውን ጉዳት ከድርጊቱ አፈጻጸም በመነጨ ታሪካዊ ማስረጃ እንዲ
ጋለጥ ማድረግ ያስፈልጋል ። ለዚህም የሚከተለውን እንድ ድርጊት እን
ደግደል አድርገን አቅርባለን ።

※ ※ ※

የነጆኒ እናት

አንድ ባይተዋር ሰው የውጭ አገር ዜጋ
ዜግነት ለውጦ ከአኛው የተጠጋ
በኢትዮጵያ ሲኖር በሕክምና ሥራ
በመርፈ በኪኒን ገበያው ሲደራ
ብዙ ወዳጅ ዘመድ ጎረቤት አፈራ
ለደስታም ይሁን ወይም ለመከራ
ዕድር ጠቃሚ ነው ብለው ጠቁመውት
የድር አባል ሆነ ከሰው ለመግባባት ።

ሲኖር በደስታ በአኛው አገር ሥርዓት
ከዕለታት አንድ ቀን የዚህ ፈረንጅ እናት
በሎንዶን ከተማ በተወለዱበት
ሞተዋል ተብሎ ተወራ በድንገት

የሴት የወንድ ዕድር የማጎበሩ አባላት
አንድ ቀን ማለዳ በዕለተ ሰንበት
ተጨንቀው ተጠበው መርዶውን ነግረውት

ምን ብሎ እንደሚያለቅስ ነቅተው ሲጠብቁት
እናቱን በማሰብ ወይም በማስታወስ
የገሊና ጸሎት አድርሶ ሲጨርስ
አጅራ ጭጭ አሳ እንባም ጠብ አላለው
የልቡን ማን ያውቃል? ቢያዝንም በሆዱ ነው ።

ታዲያ የኛ ሰዎች አይገቡበት ገብተው
ጋቢ ተከናንበው መሐረብ አውጥተው
በማስመሰል ብቻ ዘመድ ወዳጅ መስለው
ለቅሶውን በማድመቅ ሊያግዙት ፈልገው
«አረ እናቴ እናቴ ምንዎት ላፈር?»

ዓይንዎትን ሳናይ ቀሩብን ባጭር
የነጀኒ እናት እስኪ እንጨዋውት እንነጋገር»
እያሉ በመጮህ ሲያለቅሱ እንደ ዋዛ!
አንድም ዓይን አልነበር በእንባ የወዛ

ቢጮሁ ቢያስጮሁ እርሱ መች ሥራ አጣ
መጫወት ጀመረ ጭራሽ ዓይን አወጣ ።

ደግሞም አንድ ጎበዝ ከሠራተኞች ጋር
ለፈረንጁ ምግብ ወጥ ሠራው የነበር
በእወደድ ባይነት ደመወዝ ሊያስጨምር
ለቅሶውን በማድመቅ ጨኽቱን በማክረር
በአርቲፊሻል ዜማ ያንጎፋጉር ጀመር ።

ፊቱም ተከሳትሮ በሐዘኑ ብዛት
ደመስል ነበረ የማለዳ ኮሶ ደጋግመው የጋቱት
በሚያለቅስም ጊዜ ምንም ዜማው ባይጥም
ሙሹ ማውረድ ያዘ በቅኔ በግጥም ።

«የኔ እናት የእኔ እናት ምንው አጋለጡኝ
ዘንካታዋ እናቴ ምንው ጨከነ-በኝ?
የነጀኒ እናት እኔ ልቅደምዎት በሞቴ ይቆዩኝ»
እያለ ሲያዘምር አንጀቱ ያረረ
ዘመድ መስሎ ታየ አብሮአቸው የኖረ ።

ፈረንጁ ግን ይህን ሲያዳምጥ ቆይቶ
ለካስ ታዝቦታል መደሰቱ ቀርቶ
አንጀቱ አልደረሰም አርቲፊሻል ዜማው
ያፈዘበት መስሎት ጭራሽ አበሳጨው
ስለዚህ በቁጣ እንዲህ ሲል ገሠጸው

«ሚን ነካህ ኢባክህ ሲማ አንተ ቢሩ
ሊካስ ውሽታም ነህ ታወክ ም ሥጢሩ
የእኔ እናት መኖሪያ ዊጭኖ አገሩ
አንቱ እዚህ ሆነህ ሚን ታውካለህ ኢባክህ
ታማኝ ሶ መሰለኸኝ ለካስ ተዋሻለህ
የማታውክበትን ለቅሶ እያበላሸህ
ኢንዳርጌ ውሻ ሚን ታንኳርራለህ?
እኔ አይፈልግም ካንተ ጋራ ኒሮ
ከሚራ ዊጪ ነህ ከሳሬ ቸምሮ ።»

የምሳሌው ትርጉም

የልቅሶ ባህላችን ከዚህ አንጻር ሲታይ
ተቀላቅሎበታል አርቲፊሻል ጠባይ
ደረት መድቃትና ፊትን ጠጉርን መንጫት
አልቃሽ እያቆሙ አእምሮን በመሳት
ሙሹ እያወረዱ በእንባ መራጨት
በርግዶ አሳብቦ እስከስታውን መንካት
አልቅሶ ማስለቀስ ጨኽት ማስተጋባት
ባያለቅሱ ደግሞ የሐሜቱ ብዛት
ጭራሽ ገደብ አጣ አሁንስ ባሰባት
ሥርዓት ይኑር እንጂ ምንው ያለሥርዓት?

የሙግት ወዳድነት ጠባይ እንደባህል ሲታይ

በአብሮ አደግነት በጉርብትናቸው
ተፋቅረው ሲኖሩ ሠፈር ያወቃቸው
ሁለት ወጣት ሴቶች ነበሩ በአንድ አገር

አምባገብ ፈጥረው ባልታወቀ ነገር
 ባለባልታ ስድብ ይጓገት ጀመር
 አንዱ ያንዱን ያሥጧል ማውጣት ሲጀምሩ
 ከስድብ አለፈ ከረረ ነገሩ
 ከግራም ከቀኝም ቀርበው ተፋጠጡ
 በዛቻ በጨኸት ሠፈር አናወጡ ።
 ብዙ ተለዋውጠው እርግጫና ጡጫ
 ለነረቤት ተርፎ ዛቻና ግልምጫ
 ትንቅንቅ ሲገጥሙ ሰንበር ለሰንበር
 ማን ወንድ ይገላግል? ሆኑ አራስ ነብር ።
 በሾለ ጥፍራቸው እየተላላጡ
 በላይና በታች ተገለባበሱ ።
 በመጨረሻ ግን አንደኛው ስትደክም
 ታጣፍሩት ጀመር ሌላው በኩርኩም
 ልትገድላትም ስትችል በመሳሳት ለነፍስ
 «አንቺ አስኮናኝ» ብላ ሕይወትዋን ሳትጨርስ
 ገዝግዛ ተወቻት በቢለዋ ደንደስ ።
 ከዚያም ተለያይተው በገላጋይ ብዛት
 ወደፖሊስ ጣቢያ ሄዱ በመዛዛት
 የተሸነፈችው ክስ ስትመሠርት
 «ገዝግዛ በመተው ምንም ባትገድለኝ
 መቄጠር አለበት እርዳ እንደጣለኝኝ
 ስለዚህ ትሰቀል በሞት ትቀጣልኝ »
 ብላ አመለከተች ባቀረበችው ክስ
 በሞት የሚያስቀጣ የሕግ አንቀጽ ሳትጠቅስ ፤
 የቀረበውን ክስ ጻዋቹ መዝነው
 የመግደል መከራን ከሚያመለክተው
 የተስተካከለ የሕግ አንቀጽ ጠቅሰው
 ከገንዘብ ቅጣት ጋር የእሥራት ቅጣት
 ወስነው ቢፈርዱ ከሚሸን አስቆጣት ።

«በሞት ካልተቀጣች አልሰማግበትም
 ፍርድ አዳልታችኋል አልቀበለውም »
 በማለት ደካቶች ድምፁዋን ከፍ አድርጋ
 በጻዋች ላይ መጣ ያልታሰበ አደጋ
 ሕጉን ለማስረዳት ቢደክሙ ቢጥሩ
 ተሰሚነት አጥተው በሐሳብ ተወጠሩ
 ኋላ ግን ከጻዋች አንደኛው በብልሐት
 የሚከተለውን ምርጫ አቀረቡላት
 «ተከሣሽ ተሰቅላ በሞት ትቀጣ ካልሽ
 እንደገና ይምጣ የሽንኩርት መከተፊያሽ
 የሰላ ቢላዋ ይሰጥ ለተከሣሽ
 ታዲያ እንደገመትነው ከመሠረትሽው ክስ
 ሙያ አልተሠራምና የቢለዋው ደንደስ
 ስለሁን አዙራ አንገት በመቀንጠስ
 ተከሣሽ በቅድሚያ ጅምሯን ትጨርስ
 ከዚያ በኋላ ነው የምንፈርደው በነፍስ»
 ብለው ሲጠይቁዋት ከሣሽ ይኸን ጊዜ
 መገላገል ቻለች ከያዛት አባዜ ።

የምሳሌው ትርጉም

የሙግት ባህላችን የጥንቱ የጧቱ
 ይህን መሳይ ነበር ቅርጽና ይዘቱ
 ያን ውስብስብ ሥርዓት ለመርሳት ያልቻሉ
 የግል ቀም በቀል እያሰላሰሉ
 ባሽሙር ባለባልታው በትንሽ ምክንያት
 ግፋም ቢል በማድቤት በውሃና መብራት
 ብዙ አካባቢ አለ ሙግት የበዛበት
 አብሮ መኖር ላይቀር ሰው ከነረቤቱ
 ተደጋግፎ መኖር ሲቻል በሥርዓቱ
 የሙግት መራዘም ምን ይሆን ውጤቱ ?

(2) እያዜምህ ፍታኝ

ዘጠኝ ልጆች ያሉት አንድ አወት ገበሬ
ድንገት በግጥኙ የተወሰነ በሬ
ጠምዶ በሚያርሰበት በተራ በዓል ቀን
ድንገት ከተፍ ብሎ የገጠር ባሕታዊ
ያልተማረ ካህን ፤

«የዛሬው ቀን በዓል መሆኑን ታውቃለህ
ታዲያ በሬ ጠምዶህ ስለምን ታርሳለህ?
ሥጋህ ላንጦርጦስ ነፍሱህ ለዲያብሎስ»
ብዬ ሳላወግዝህ ውጉዝ ከመክርዮስ
ፍታ በዛሬው ቀን አይገባም ልታርስ»

ብሎ አስጨነቀው አንደው ከሥራ
አዩ ግሳዘኑ የወቅቱ አዝመራ!!

ገበሬው ደንግጦ ቆም አርጎ በርቹን
«መምህር እባክዎን ይግሩኝ የዛሬን
የልጆች አባት ነኝ በሬው የተወሰነ
ነገ ለላገኘውም ችግር ተባብሶ
የቤተሰቤ አቋም ይቀራል ተቃውሶ
የአንድ ሰኔ አዝመራ የገደለውን ሰው
መቼም ዘጠኝ ሰኔ እንደማያነግው
ታሪኩን ያውቁታል ምኑን ልንገርዎት
ልጆቼ ተርበው ልመና ከመግባት
በዚህ ቀን አርጼ ባመት ከግገኘው ከምርቱ በረከት
መስጠት ይቻላል ብዙ አሥራት በዙፋት»
ብሎ ቢለምነው ባሕታዊ ባሰበት
«ውጉዝ ከመ ክርዮስ ቃለ ሐዋርያት»
በግለት አውግዞት ለመሄድ ሲነሣ
ገበሬው ተቆጣ ለመናው ተረሳ

«መምራ ምን ነካሽ ልክ አታውቁምሳ»
ብሎ በደም ፍላት ጅራቴን አዞረ
እየተንጠራራ ያጉነው ጀመረ ፤
ባሕታዊ ደንግጦ በፍጹም ትሕትና
ግዝቱን አንሥቶ መለማመጥ ሆኖ ፤፤
የበረሐው ሰማዕት አየ ብሕትውና ፤፤
ከዚህ በኋላማ ገበሬው ተዝናኖ

«በቃል ፈታሁ ብትል መቼ እሰግሃህ
ይልቅስ እያዜምክ ፍታኝ እንደገና»
እያለ ጮኸበት አንነው በጅራፍ
መድኃኒቱ ይህ ነው ለወፈ ገዝት አፍ ።

የምሳሌው መልእክት

ባልተገረዘ ባህል እየተታለለ
ችግርን የማያውቅ ስንት ሰነፍ አለ?
ሚሪ አንቶኒ እሚኒት የፈረንሳይ ንግሥት
ችግርን የማታውቅ የረሐብን ምንነት
«ገበሬው ተርቧል ተቸግሯል» ቢሏት ።
«የፈረንሳይ አገር አራሽ ገበሬው
ኧረ ለመሆኑ ምኑ ሞኝ ነው?
ለምን ኬክ አይበላም እንዲህ ከራብው?»
ብላ መልስ ሰጥታ ተናግሯ ብቅሌት
ሲያዘራት ይኖራል ታሪክ ሲያጋልጣት ።
የእኛም ዘመናይዎች ብሕትውና ብርቁ
የዓለምን ችግር ጠንቅቀው ሳያውቁ
ከዓለም ሳይወጡ ዓለምን የናቁ
ቢመከሩ አይከፋም ከእውነት ሳይርቁ
ለምነውም ሆነ ወይም ተመጽውተው
መብላታቸው ሳይቀር እህል መሻታቸው
በተራ በዓላት መጽሐፍ ሳያዛቸው

በምን ምክንያት ነው ሥራን መጥላታቸው ?
 ቢጣሩጣ ፍሮ ከበሕትውናቸው
 መመገብን ወደ ሥራን ለሚጠላ
 መመሪያችን ይላል «የማይሠራ አይብላ»
 ከሚሠራው ጋራ በሥራ ተባብረው
 ሠርተው እያሠሩ መኖር ቢገባቸው
 ሃይማኖት ይመስል ልምድን ተቆራኝተው
 በዓላት መቆጠርን ማን አስተማራቸው ?
 «በዓል ሃይማኖት ነው» አይልም መጽሐፉ
 ለሥራ እንኳ ይበቃል እንቅልፉ =

※ ※ ※

(፭) ሁሉ ነገር የሚገኝ በሥራ ወይስ በድል ?

ዕድል በባህላዊ ቋንቋችን ሁለት ትርጉም አለው ፤ ይኸውም ፤
 ል/ አንድ ነገር ሲታደልና ሲከተረፈ የሚገኝ ድርሻ ወይም ሊንታ
 (ዕጣ) ጣሉት ነው =

፪/ ግናቸውንም መልካም ወይም መጥፎ አጋጣሚ ሁሉ ዕድል
 ብለው ይጠሩታል = ከዚህም የተነሳ ተደምውኑ መሠረት የል
 ለውና በጽሑፍ ግስረጃነትም የተጠናከረ ድጋፍ ያልተሰጠው «የካ
 ተን ዕድል» የሚባል የሕልም ተስፋ ድምፁ ይርዳችንን እየገረፈው
 ሲያልፍ እንሰማለን፡፡በተገባር ግን ማንም ሰው የሚያገኘው መልካም
 ሆነ መጥፎ ነገር በሥራ ወይም በአጋጣሚ ብቻ እንጂ ሌላ የተለየ
 ምንጭ መኖሩን የተረጋገጠ ሕግ አልገልጿልም =

ከዚህ የተነሳ ምንም ጥራና ተንድ የሌለውን ከንቱ ሐሳብ በመክተል
 ዕድል የሚባለውን ሕልማዊ ንግርት እንደአንድ ተረጓሚ ትንቢት
 ቆጥረው በከንቱ ተምኔት የሚጥሉ ሁሉ ከሚከተለው ድራማ
 አንድ ዓይነት ትምህርት ሳያገኙበት ይቀሩ ይሆን = ?

ወፍራም የሕልም እንጀራ

የዕድልን ከንቱነት በታትኖት ያለፈ
 አንድ ታሪክ አለ ተደም የተጻፈ

የሰልክ ጥሪ

«ሐሎ አቶ አክሌ አንተ ዕድል መልካም
 ስማ የምሥራች ደስ ይበልህ በጣም

የጥሪው ተቀባይ

ግ ለበል ምንድነው ምን ዓይነት ምሥራች ?

የሰልክ ጥሪ ፤

ከዛሬ ጀምሮ ይቺ ዓለም ያንተ ነች
 ዕድል ወደቤትህ ልትገባ ቀርባለች
 መጣች ተቀበላት ጉዞ ጀምራለች

ጥሪ ተቀባይ

ምን ዓይነት ዕድል ናት ለምን አትነግረኝም?

የሰልክ ጥሪ ፤

ብቻ እንዳትደነግጥ ተጠንቀቅ እንግዲህ
 ደስታህ በሽታ ሆኖ እንዳይመጣብህ
 በደስታ ማዕበል ልብህ እንዳይጥልል
 መንፈስ ጠንካራ መሆን ይገባሃል
 እንዳትደነግጥ እንዲህ ነው መታደል

ጥሪ ተቀባይ

ንገረኝ ግድ የለም አንተ ምን ቸገረህ

የሰልክ ጥሪ

በነገራችን ላይ እስኪ ልጠይቅህ
 ግማሽ ሚሊዮን ብር ሎተሪ በደርሰህ
 ሸረ ለመሆኑ ምን ታደርገሃለህ?
 ለእኔስ ለወንድምህ ምን ትሰጠኛለህ?

ጥሪ ተቀባይ

ምን እንደምሠራ ጌላ እነገርሃለህ
 ለአንተም ሃያ ሺህ ብር ካሽ አስጥሐለሁ
 ብቻ አታስገምጃኝ መንፈሴ ቀለጠ
 እውነቱን ንገረኝ ብሎ መልስ ሰጠ
 ይህንም ሲነግረው ልሱ እየቋመጠ
 ምሥራች ነጋሪው ይበልጥ ደነገጠ
 ስመሙን ወሰደው አፈር ድሜ ጋጠ

ሰልክ ተቀባዩም እጃግ ተደስተ
 ለእርሜው ሊነገር በሰልክ ወተውት
 ሎተሪ መግዛቱን በማረጋገጡ
 መጠራጠር ተርቶ ጠፋው መላትጡ
 በደስታው ብዛት መንፈሱ ሰከረ
 ቃላት በቃላት ላይ እያነባበረ
 የምሥራቹን ቃል ለሁሉ ፤ እበሰራ
 የሎተሪው ዕጣ ጌሩ እጁ ሳይገባ
 ከግንኙ ተበድሮ ብሮ እንደገለጠ

ፓርቲ ተደግሶ አበባ፤ ላበባ
 የላበባ ውዝግብ ቀለጠ ሞብሊባ
 ሄላ ቤት ለመግዛት እየተራወጠ
 ለደላላዎችም ብዙ ገንዘብ ሰጠ
 ብዙም ጥጋ ያለው ልዩ የቤት ዕቃ
 ግራራት ጀመረ ዓለም ገባች በቃ
 እርሜው አብባ ባደሰ ልብስ ደምቃ
 ልክ የጋት ጸሐይ መሰለች ጨረቃ
 ላሩ ምን ይሆናል ዕድል ነዳ የለው
 ሕልም ሆኖ ቀረ ምንን ይጠብቀው?
 እንደገና መጣ ያው የሰልክ ጥሪ
 ደስታ በሽታ መግፈስ አሸባሪ

የሰልክ ጥሪ

ሐሰተ! እቶ እክሌ ይቅርታ አድርጉልን
 «ሎተሪ ደርሶሃል ደስ ይበልህ» ብለን
 በሰልክ የነገርንህ ያን ሁሉ ዘርዘርን
 በሰልክተት መሆኑን እንድትረዳልን
 ከይቅርታ ጋራ እንጠይቅሃለን !!!
 የሰም ሞክሼ ጥራል አንተን ያከሰረ
 አሁንም ይቅርታ በግለት ሲያስረዱት
 እጅግ ስላፈረ
 ባለበት ደንገጦ ኩምትር ብሎ ቀረ ።

※ ※ ※

የምሳሌው ፍሬ ሐሳብ

የሰው ልጅ ለኑርው የሚያስፈልገውን
 ሠርቶ ማግኘት ሲችል ራሱን ባለማመን
 የጎታች ባህል ፣ የልምድ ተገዢ በመሆን
 ከብሩን በማዋረድ እንዲህ በመታለል
 ሥነ ልቡናውን ለምን ያስገምታል?
 ሠርቶ መከበር ሲቻል ያላንዳች ጥርጥር
 በስምንተኛው ሺህ ማመካኘት ይቅር ።
 እንዲሁ ሠርቶ ሲያገኝ ሌላው ሠርቶ ቢያጣ
 ያጋጣሚ እንጂ አይደለም የዕጣ
 «አንድ ውለታቢስ ወፍ ይሉኝታዋን ያጣች
 የወይን ፍሬ በልታ ብላናን መረቀች »

ይሉ ነበር እኮ አበው ሲተርኩ
 ይህም ምሳሌ ነው በዕድል ለሚያመልኩ ።
 ታዲያ ፀሉም ነገር አያልፍም ከልኩ ።
 ብዙ ሰዎች ሠርተው ያገኙትን ሁሉ
 ወይም በሙያቸው ሹመት ሲቀበሉ
 ልጃገረዶችም ሲዳሩ ሲኳሉ

ወይም በበረሃ ጦር ሚዳ የዋሉ
 ጠላትን ድል ነስተው ምርኮ ሲካፈሉ
 ወይም በንግድ ዓለም ተሠማርተው ያሉ
 ብዙ ትርፍ አግኝተው ጉድለቶች ሲሟሉ
 «በዕድል አገኘነው» ብለው ያስባሉ ።

በዕድል ለሚያመልክም አባይ ጠንቋይ ሁሉ
 ዋና መወጣጫው ይህ ነው መሰላሉ

የአርባ ቀን ዕድል የሚባለው ነገር
 ከልምድ የመጣ ነው የባህል ቅንብር
 አዝማሪዎች እንኳ ይህን ተረድተውት
 እንዲህ ይሉ ነበር በመሰንቆ ቅኝት
 «በአሻልማ በሬ ድብ እያፈረሰህ አርሰህ ማምረት
 ስትችል ተቀምጠህ በመዋል
 ስላሟረቱብኝ ዕድሌ ተሰብሮ ደኸየሁ አትበል
 ሰው በሥራው እንጂ አይከብርም በዕድል ።

ዋጽም ትርጉም

ከዕንቁላል ከወተት ከሥጋ እየጸሙ
 ባልኮሆል ተሳክረው ስድብ የሚያሸክሙ
 አምባጓሮ ፈጥረው ሰው የሚያስቀይሙ
 የያሬድን ትርጉም አልሰሙ እንደሁ ይሰሙ
 ሥራን ለመበደል ተንኮል ከመሥራት
 ከፋም ከመናገር ከፋም ከማየት
 እፍ ይጹም ዓይን ይጹም ይጠበቅ ሥርዓት

ጆሮም እንኳ ይጹም ከፋ ከመስማት
አሉባልታ በህቷል ይቅርብን ሐሚት
መላው ሕዋስ ይጹም ከክፉ ትልቢት »
ማንም የሚያምንበት ይህ ነው፤ ጸም ማለት፤
መሠረት በሌለው መኖኛ አሉባልታ
የሰንት ባለትዳር ቤት ንብረት ተፈታ?

—«ጋራጣና አሸሟጣጭ አንድ ነው ባሕርያቸው
የሚያልፈውን ሁሉ በመቦጩቃቸው

—ቢቅስልም ይድናል የተደበደበ
ምላስ ግን ይኖራል እንዳንገበገበ»
(ኩሚ)

«በለዚህም ይላል የቅኔው ወዳጅ
«ቡናስ መልካም ነበር ለሱስ የሚበጅ
ቁርሱ የሰው ሥጋ መሆኑ ነው እንጂ»

አልሰማችሁም ወይ ወንድሟን በማማት
ማርያም እኅተ መሴ ለምጽ እንደወጣባት
ካህኑ አሮንም ተባብሮ ከእኅቱ
የገዛ ወንድሙን መሴን በማማቱ

በለምጽ ተበልቷል የውስጥ ሰውነቱ
በጠለፋ ወሬ የሰው ስም በማጥፋት
ቀልሉ ሰውን ማቅለል ጎረቤትን ማማት
ዳደኛን ማሳዘን ሁሉን ማበሳጨት
ይህ ነው የለየለት ግድፈተ ጸም ማለት

አሉባልታ እባብ ነው ሥውር ታናዳፊ
ሐሚት ወረርሽኝ ነው ብርቱ ተላላፊ
በመጨረሻ ግን ትዝብት ነው ትርፉ
በሐሚት ወረርሽኝ እንዳትለከፉ
ተንኮልን ክፋትን ከውስጣችሁ አጥፉ
ጸም ማለት ይኸው ነው ይለናል መጽሐፉ »

—አውግስጢኖስ የተሰኘ ታላቅ አፍሪቃዊ ሊቅ ሐሚ

ትን የሚጠላ ሰው ነበር ፤ ከዚህም የተነሣ «ሐሚተኛ
ሰው ከእኔ ጋር ተቀምጦ አብሮኝ እንዲመግብ አልፈት
ድም» የሚል ጽሑፍ በጉልህ ቅርጽ ተቀምጦ ዘወትር
በምግብ ጠረጴዛው ላይ ይታይ ነበር» ይባላል ።

* * *

ከእንጨት ክፉ ጠማማ ከሰው ክፉ የሚያማ

ወዳጅ አይል ዘመድ ጎረቤት ዳደኛ
ስም አጥፊ ማን ዘራሽ ብርቱ አሉባልታኛ
አንድ ሰው ነበረ የሐሚት ሱሰኛ
ከዕለታት ባንድ ቀን ባጋጣሚ ቅጽበት
ከላም ጉያ ገብቶ በሚያልብበት ሰዓት
ከላሟ በስተቀኝ ጋቢ ተከናንበው
ጥጃ ይዘውለት የሚስቱ እናት ቆመው
ማንነታቸውን ሳያውቅ በመሳሳት
ሐሚት ይጀምራል ያሉባልታ ተረት

ሐሚቱም ይህ ነበር የቅሌቱ ቅሌት
«ምነው እኒያ እናትሽ አሁንስ አበዙት
በየዓመት በዓሉ ከተፍ ከተፍ ማለት
በጌን ከነጥፍርዋ ጋጥ አድርገው በልተው
በዝብዘውን ሂዱ እስከመጨረሻው ?
የአከፋይ የሚሉትሽ ምን ዓይነት ባህል ነው?»
እያለ ሲቀደድ አማት ተቆጥተው
እርር ድብን ብለው ተቃጥለው እንደእሳት
በስድብ አለንጋ መልሰው ገረፉት

«የዓመት በዓል ዳቦውን ዕርጎውን ፍትፍቱን
ያተር ከክ ሳይቀር ሽሮና ድልሁን
ከቤቴ እያጋዝሁ ለሀብቴ ሳልሳሳ
የአንተን ቤት ስደጉም መኖሬ ተረሳ?»

እያሉ ሲሮሁ ለብርቱ ድንፋታ
 አማት መሆናቸው ታውቀው ባንዳፍታ
 ስሕተቱንም አውቆ በመጸጸት ፋንታ
 «ምን ማለትም ነው አውቄ እኮ አይደለም
 ከተለከፍኩ ወዲህ በዚያች ብርቱ ንዳድ በተሰበ ሕመም
 አእምሮዬ ጠፍቶ በወፈፍተኝነት
 ያስለፈልፈኛል ሳላስበው ድንገት »
 ብሎ ለማለስለስ የሰጠው ምክንያት
 አልተዋጠለትም አማቱ ታዘቡት
 «- ካመለጠ ጌላ ያለምንም ፋታ
 በቅቤ አይታሽም የምላስ ወለምታ
 -ለአንደበትህ ልንም ካላበጀህለት
 ከጉድ አያወጣም ተልካሻ ምክንያት
 ግልፍተኛ ሆነህ ተናግረህ ከመቅለል
 ባህላዊ ጨዋነት ሊኖርህ ይገባል »

ክፍል ፪-

የትምህርት ጎሐ ሲቀድ የድንቁርና ጨለማ መወገድ

«ትምህርት ካልጨመረ በተፈጥሮ ዕውቀቱ
 ሕፃን ልጅ ይሆናል ሰው ከነሽበቱ»
 «ልማድ ድንቁርና አንድነት ተባብረው
 ባሪያ እያደረጉ ይገዙታል አሥረው
 ሞኝ ሰው እንዲህ ነው ለዕውቀት የሰነፈ
 ይኖራል ዘላለም ጣር እንዳተረፈ
 ወደፊት አትሞኝ ያለፈው አለፈ»
 «በመማር በማወቅ በነዚህ ሁለቱ
 ተቆርጦ ይወድቃል የሰው ሰንሰለቱ »
 (ከ-ሚ)
 «በጠጃችሁ መቅጠን እንዳትችሉ
 እስኪ እባካችሁ ተማሩ ጨምሩ »
 ነ/ ተ/ እ/
 «ራሱን ማስተዳደር /መግዛት/ አይችልም እየተባለ
 በውጭ አገር ጌቶች/በቅኝ ገዢዎች/ የሚጨቁን ሕዝብ ምን
 ጊዜም ቢሆን ራሱን ማስተዳደር አይችልም ፣ ራሱን ማስ
 ተዳደር ከፈለገ ግን ነፃ ሆኖ መማር አለበት »
 —ማኅተማ ጋንዲ

※ ※ ※

ግይምንና ግይምን

አንዲት ግይምን ባለጉዳይ ሴት ከመናገሻ አውራጃ የምስክርነት
 መጥሪያ ወረቀት ተቀብላ ስትሄድ አንዱን ያራዳ ግይምን ድንጋይ ላይ
 ተቀምጦ ታገኘውና እንዲህ ትለዋለች »

ባለጉዳይ

ምናልባት ያውቁ እንደሁ ግንባብና መጣፍ
ደረሰኝ ባይሉኝ ድንገት ስለፈለፍ
እስኪ እባክዎ ይህን ያንብቡልኛል
የፍርድ ቤት ላይኛ ቤታል የነገሩኝ
የቀጠሮው ዕለት ሰዓቱ ተረሳኝ

ያራዳው ግይምን

በትከክል ነጥ የግንባብብለው
ይህንግ ባልቻልን ምኑን ሠለጠነው
ዳሩ ግን አልቢ ምናልባት ባል ካልሽ
ይሻል ይመስለኛል እሱው ቢያንብልሽ

ባለጉዳይ

ውጭ አገር ነው ያለው ባለቤቱስ የለም
እሱ ቢኖርግ ይህ ችግር ባልመጣም
ያራዳው ግይምን

እኔ እንግዲያውስ ላንብበው ግድ የለም
ግን የባለቤትሽ ስሙ ግን ይባላል

ባለጉዳይ

አሳኛው በርሄ ተብሎ ይጠራል

ያራዳው ግይምን

አ-አ-አ አሳኛው በርሄ አዎ ልክ ነኝ
ይላል ወረቀቱም ግን ነበር ያንኛ ስም

ባለጉዳይ

የአባቴ ዘመድኩን የሕኔ ስም አታለም

ያራዳው ግይምን

እኩኩኩ አወ ልክ ነኝ ይላል ወረቀቱም
ስሜ እንግዲህ

«ለውድ ባለቤቴ ወይዘሮ እታለም
እንዴት ሰንብተሻል ካንኛ ናፍቆት በቀር
ደህና ከርሜአለሁ ያለምንም ችግር
ደብዳቤ ጻፈልኝ ከርቶግራፍ ጋር
ልጆቼ እንዴት ናቸው በጣም ናፍቀውኛል
በተለይ ትንሹ በዐይኔ ላይ ይዞራል
እንግዲህ ደህና ሁኝ ለኔ አታስቢ
ለትረቢት ሁሉ ሰላምታ አቅርቢ
ያንኛው አሳኛው በርሄ ይልሻል »

ባለጉዳይ

ምን ግለትዎ ነው እኔ እኮ አልገባኝም

ይህ በመሠረቱ ደብዳቤ እይደለም
ፍርድ ቤት የሰጠኝ የምስክር መጥሪያ ግንተም ያረፈበት
እንዴት ሊያዝ ያል የሰላምታ መልእክት?
ደግሞም የገረመኝ እንዳንበነቡት
ልጆች አልወለድንም ከምን አፈለቁት?
እስኪ እባክዎ እንደገና አንብቡት »

ያራዳው ግይምን

እንዴት! ምን ሆነኸብኝ ምን ያልሽ ሰነፍ ነሽ
ብትነግሪኝ ምን ነበር ይህን ቀደም ብልሽ
የምስክር መጥሪያ መሆኑን እያወቅሽ
ደፍጠሽ ያዳመጥሽኝ ሳንበንብልሽ
ልትፈትኝኝ ኖሯል ወይስ ምን ረለግሽ?
ወረቀትሽን እንኛ ውሰጂ ያውልሽ
እኔ አላውቅልሽም ሌሎች ያንብብልሽ
የድካሜን ዋጋ ብር ትከፍያልሽ »

ባለጉዳይ

ዊ አፈር በበላሁ ለካ እንደእኔው ነዎት
ጥፋት የራሴ ነው አሁን ተረዳሁት

ያራዳው ግይምን

ታዲያ መግር ነጥ ግቢ ት/ቢት!
ብሎ ወረቀቱን ሲወረውርላት
ሰድቡ ደንበር አልፎ ጥፊም አልቀረላት
ይህ ነበር ውጤቱ የመሐይምነት »

※ ※ ※

ያራዳው ባላገር

አንድ መልክ መልካም ያራዳ ባላገር
ሙሉ ሱፍ ደንቅሮ ከረባት በማሠር
እጁን ኪሱ ከትቶ በትዕቢት ሲወጠር
ፕሮፌሰር መስሎ ተገምቶ ነበር
ኋላ ግን ታወቀ የትዕቢቱ ምሥጢር

ቃል ስጥቶ ሲጨርስ ለአንድ ሰው ምስክር
አውራ ጣት አሾላ ፊርማውን ለማኖር
የቀለም መርገጫም ባለመገኘቱ
እሐፊው ተናዶ ቢቆጣ በብርቱ
እንዲህ ሲል መለሰ ያራዳው ባላገር
«ብብዕር አልፈርምም ዕውነቱን ልናገር
ዛሬ ሚካኤል ነው በዓሉ እማይሻር»
አለ ይባላል ።

እንደወጣ ቀረ !

ፈንጅ ተጠምዶበት ጠላት የሚጠብቅ
አንድ መንገድ ነበር ወደጫካ እሚያዘልቅ
ታዲያ ከመነሻው ማንም ሰው የሚያውቀው
«በዚህ አትለፉ መቅረብም ክልክል ነው»
የሚል ጽሑፍ ነበር ልዩ መልእክት ያለው
አንድ ማይምን ሰው ያልተማረ ጀዶ
ለማለፍ ሞከረ ፈንጂውን ተራምዶ
የማስጠንቀቂያውን ጽሑፍ ሳያስተውል
ወደፊት ሲያመራ
በድንገት ፈንድቶ እሳተ ገሞራ
ነበልባል ሲተፋ ቦምቡ እየናረ
የሞሁ መሐይምን ሳይሞት ተቀበረ ።

ዓይኑ ላይ ተጋርዶ ጽሑፉን እያየው
አንብቦ መለየት ማወቅ የተሳነው
በድንገት የወጣ ያ መሐይምን ሰው
ይህ ይመጣል ብሎ ልቡ አልጠረጠረ
መሬት ተከድኖበት እንደወጣ ቀረ
—ይህን አጭር ታሪክ ብትመለከቱ
ያልተማረ ማይምን ብዙ ነው ጉዳቱ ።

እንዲህ በቀላሉ ይቀጫል ሕይወቱ ።
እንግዲህ መፍትሔው ለዚህ አብነቱ
ጠንክሮ መማር ነው ዋና መሠረቱ
እስኪ እባካችሁ ለዚህ አታመንቱ !

※ ※ ※

እንደደ በገርነቱ ውሃ ወሰደው

(አያ ማሽሌና ያራዳው ኪስ አውላቂ)

ኪስ አውላቂ

በዓሣ ማጥመጃ በቀዳጃ መረብ
በርበሬ እየዘራሁ እያስነጠሰ ሕዝብ
አንተ የገጠር ሰው ወዴት ትሄዳለህ ?

አያ ማሽሌ

ዘወር በል ከፈቱ የማን ዓይን አውጣ ነህ?
መንጠቅ የለመድህ ያራዳ ጫል
በእጄ እንዳትግግ እንደ ሰኔ አሞሌ

ኪስ አውላቂ

እኔስ ያራዳ ልጅጩሉሌ አልምሰልህ
ስለምን በከንቱ ስሜን ታጠፋለህ ?

አያ ማሽሌ

ምን ልበል ወዳጄ አታውቀኝ አላውቅህ
እኔ ያገር ቤት ሰው አንተ ከተሜ ነህ
ታዲያ በምን ሰበላ ትጠይቀኛለህ?

ኪስ አውላቂ

አውቅሃለሁ እኮ እኔ መቼ አጣሁህ
አልጠራጠርም ገጠር ነው አገርህ

አያ ማሽሌ

አገሪን አውቀሃል አምናለሁ ልክ ነህ
ከሆነስ ሆነና እስኪ ልጠይቅህ
አውነት ከሆነና በስም ካወቅኸኝ
እስኪ አያ ማሽሌ በልና ጥራኝ

ኪስ አውላቂ

ይኸማ ቀላል ነው ምን ሊያስቸገረኝ
ጭህ ! አያ ማሽሌ ! እር አያ ማሽሌ !

ልክ ለይደለሁም ወይ ምነው ዝም አልከኝ ?
 እያ ግሽሌ
 እረ አንተስ ንበህ ነህ ለካስ ታውተኛለህ !
 እንዴት በንብተሃል ና ሳመኝ እባክህ»
 ብሎ ተንጩን ሲሰም እያገላበጠ
 ኪስ አውላቂው ሙሉ ይሉኝታን ያሸጠ
 ወደኪስ አግብቶ እጆቹን ሸነጠ
 ግሽሌ አልተረፈም ኪስ ተመደመደ
 በጸጸት በቁጣ ልቡ እየነደደ
 የያዘውን ገንዘብ ያንን የማር ሽያጭ አስረከቦ ሔደ ።
 —ውለታው ተረስቶ የእንዶድ ወርታው
 በገርነቱ ነው ወሃ የሚወስደው
 በአጉል ገርነት ላይ ማይምነትና ሞኝነት ሲታከል
 የአፈ ሙሉዎች እጅ እንደሰም ያቀልጣል !
 ሰው ካልተማረና ሥልጣኔ ካጣ
 ነትቶ ተደራጅቶ እጁን ካለወጣ
 መበዝበዝ ልምዱ ነው ባጋጣሚ በዕጣ
 የነቃ አፈራራ ያልነቃ ሰው ሲያገኝ
 የሚያንስ ይመስለዋል ከበረሃ ትንኝ
 ጥንትም ትልቅ አሳ ትንቹን መዋጡ
 የተለመደ ነው ግልጽ ነው ፈለጡ
 ስለዚህ በመግር ጥቂት የነቃችሁ
 በከተማ ኑርም የሠለጠናችሁ
 ትጉሁን አርሶ አደር መርዳት ሲገባችሁ
 በመሐል አራዳ ስትገቡ ስትወጡ
 የገበሬውን ኪስ የምትሟጥጡ
 በገዛ ሥራችሁ እንዳትጋለጡ
 እስኪ እባካችሁ ይሉኝታ አትጡ !!

※ ※ *

ታምሮ የማስተማር ውዴታና ግዴታ

አቶ ቀጤ እሚባል አንድ የገጠር ድህ
 የገሚስ በማረስ ሲኖር በበረሃ
 በርሻም ሆነ በንግድ ኑሮ አልሞላ ብሎት
 ይቸገር ነበረ ከዓመት ወደ ዓመት

በችግሩም ጊዜ ሲረዳው የኖረ
 አርሶ እያመረተ በንግድ የከበረ
 ከወንድም የሚበልጥ ምግባሩ ያማረ
 ጎረቤት የሆነው አንድ ሰው ነበረ ።

ያም ሰው ቁርስ ! ምሳ ! እራት ሲቀርብለት
 ኑሮው ትዝ እያለው የችግሩ ብዛት
 ያገኘውን ምግብ አብሮ ለመካፈል
 «ብቻዬን አልበላም ቀጤን ጥሩት» ይላል
 ቀጤም ይጠራና አብሮ እየቀረበ
 ሲበላ ሲጠጣ ፍቅራቸው አበበ
 በዚህ ዓይነት ዘዴ ተደግፎ ሲኖር
 ያ ለጋስ ጎረቤት ማይምን ስለነበር
 በስሕተት ፈርሞ በጣቱ አሻራ
 ወንጀል ተገኝቶበት ባጋጣሚ ሴራ
 ባስቸኳይ ተጠርቶ ቁጥጥር ሥር ዋለ
 ምርመራው ተይዞ መጣራት ቀጠለ
 «ለሺ አምስት መቶ ብር ዋስ ጥራ» ተባለ
 የሚዋሰው አጥቶም ተቸግሮ ሣለ
 ቀጤ ሳይታሰብ ድንገት ከተፍ አለ
 ጉዳዩን ሲሰማ ያላንዳች ማመንታት
 «እኔ እዋሰዋለሁ ይለቀቅ» በማለት
 ለሺህ አምስት መቶ ብር ዋስ ሆነለትና
 የዋስ መብት አግኝቶ ባለዕዳው ተዘናና
 ዳሩ ምን ይሆናል ባጋጣሚ ነገር
 ተጠሮ ተቃርቦ ልክ አንድ ቀን ሲቀር
 ጥርጣሬ አድርበት ባልታወቀ ምሥጢር
 ባለእዳው አጋፍጦት ኮበለለ ካገር
 ቀጤም በዋስትናው መቅረብ ስላለበት
 ለፍርድ ተጠርቶ በቀጠሮው ዕለት

«ዋስ የሆንክበትን ሺህ አምስት መቶ ብር
ክፈል ቆጥረህ አምጣ ያላንዳች ክርክር»
ብለው ቢያስጨንቁት ቀጤ ሳይደብቅ
«ሺህ አምስት መቶ ብር ተዝቆ እማያልቅ
እንኳንስ ሊኖረኝ ቆጥሬም አላውቅ!»
ብሎ በማሳዘን አጭር መልስ ሰጠ
ዳኛው ግን ተቆጣ ዐይኑን አፈጠጠ
ቀጤም ወደእሥር ቤት ገባ እየተናጠ
ባለዕዳ ነውና መቼ አመለጠ?

—መግር መግር መግር አሁንም መግር

ዕዳ ነው የማያልቅ እስከ መቃብር
ገበሬው አባትህ ልጆቹን የሚወድ
ሸማኔው አባትህ በቀበሮ ጉድጓድ
ወታደር አባትህ በባሩድ የሚነድ
ሠርቶ አደሩ አባትህ ብረት የሚበይድ
ቅጠል ሻጭ እናትህ የብዙኀን ወላድ
ተጨንቀው ተጠበው በሚያገኙዋት ገንዘብ
ከአፋቸው ነጥለው አንተን በመመገብ
ትናንት ያስተማሩህ ያበቁህ ለማዕርግ
አስተምረን ሲሉህ ማስተማር ባትፈልግ
ብድር ነው ምን ጊዜም ያስጠይቃል በሕግ ።

*

*

*

ከ ማስተማር በፊት የማስረጃ ዝግጅት አስፈላጊነት

ሲጨፍር ያድርፍ ቀን ቀን የሚተኛ
አንድ ሰነፍ መምህር ግድ የለሽ ዳተኛ
ሌሰን ጥላን ሳይነድፍ ለትምህርት ዝግጅት
ዕቅድ ሳያወጣ በሕጉ መሠረት
ሲያፈዝ ይኖር ነበር በደንታቢስነት ።

ከዕለታት አንድ ቀን ወደክፍል ገብቶ
ምን እንደሚያስተምር አልተረዳም ከቶ
ጊዜ ማሳለፊያ በብላክቦርድ ላይ
በጠመኔ ሥሎ አንድ ባቡር መሳይ
«ይህን የሚመስል አንድ ባቡር ሳሉ
ጊዜው እንዳይባክን እስኪ ቶሎ በሉ»
የሚል ቀጭን ትእዛዝ ከሰጠ በኋላ
የሚቀምር መስሎ ሒሳብ የሚያሰላ
ወንበር ተደግፎ እንደተቀመጠ
ሰመመን ወስደው ራሱ እየተናጠ
አንገቱን ደፋ አርጎ ደቂቃ ሳይዘገይ
እንቅልፍ ይዞት ሄደ በጠረጴዛው ላይ

ባቡሩም ተስሎ ለእርማት ቸኩለው
«ቲቼር ቲቼር» አሉት ሕይወት አለው ብለው
ጨኸት ሲበዛበት መምህሩ ባነነ
እየተወራጨ መበሳጨት ሆነ
ዝም በሉ በማለት ማስመሪያ እየቃጣ
ማስታገስ ቢሞክር የሚሰማው አጣ
«አሁን ያርሙልን ውጤቱን እንወቅ»
ብለው ገትተው ያዙት እንዳይነቃነቅ

ሌላ አማራጭ ጠፋ ቶጩት ተከተለ
ሳይወድም በግዱ ሥዕሉን ተቀበለ
እዚያው መልሱን ሊሰጥ እርማት ቀጠለ
ታዲያ ከዚያ ሁሉ ነጋዴ ተማሪ
ለካ አንድ ልጅ ኖሯል ብልህ ተቆርቋሪ
በወረቀቱ ላይ ባቡር መሣል ትቶ
ለመምህሩ አሳየው ባቡር የሚመስሉ
መስመሮች ዘርግቶ

መምሕሩም ተቆጣ በኃይል ገሠጸው

«አንተ ሰነፍ ዋልጌ በምን ምክንያትው ነው
 ሐዲድ ብቻ ሥለህ ባቡሩን የተውከው
 በልእስኪ ንገረኝ» ብሎ ቢጠይቀው
 «ባቡሩ አልፎ ሄደ እርሷም ተኝተው
 ሊመለስ አይችልም እኔ ምን ላድርገው?»
 ብሎ መልስ ሰጥቶ መምህሩን አስቆጣው ።
 ያም ሁሉ ተግሪ በዚያ አስተማሪ ላይ
 በጎብረት ሳቀበት መንጋጋው እስኪታይ ።

* መደምደሚያ *

የሰው ዘር ጠላቶች ለዓለም ያሰለጁ
 ስድስት ያህል ናቸው ዋና ዋናዎቹ
 - አንዱ ድንቁርና ወይም ማይምነት
 - ሌላው አሳፋሪ ቅኝ ተገዥነት
 - ሦስተኛው ወረራ ተስፋፊ ጦርነት
 አንዱ አገር በሌላ ጉዳይ ጣልቃ መግባት)
 - አራተኛው ክባድ የሀብት ድህነት
 - አምስተኛው ተውሳክ የበሽታ ብዛት
 - ስድስተኛው ደዌ ስንፍና የሚሉት ።
 ታዲያ ባለቅኔው እንዲህ ይሉ ነበር
 «ምድር ሁሉን ነገር ተሸክማ ስትኖር
 የሚከብዳት የለም ከሰነፍ ሰው በቀር»
 «የደንቆር መንፈስ ምንኛ ታደለ
 ብልጥነት አላጣም ጅል እየመሰለ
 እንኳን መጣፍ ማንበብ ፈደል ሳያጠና
 ሁሉንም ያወቀ ይመስለዋልና
 - የሊቅ ሰው መከራ የብልህ አባዜ
 ሲጨነቅ መኖር ነው በሐሳብ በትካዜ
 - ሰነፍ ግን ብልሁ ይተኛል ዝም ብሎ
 ከትራሱ ጋራ ሐሳቡን ጠቅሎ» (ከ/ሚ)

ክፍል ፫ :

የቤቶችን እኩልነት መብት ለማስከበር

ካለፈው ስሕተት መማር

የቤት ሀብት መሰላል ነው ተባለ እንዴ ?

«ጦርቅ ላበደረ ጠጠር እህል ላበደረ አፈር»

ኑሮ አልሞላ ብሎት ትዳሩን የፈታ
 አንድ ሰው ነበረ ድህ አደግ ከርታታ
 ያም ድህ ባይተዋር ዓይኖቹ ደርባባ
 ከገጠር ተሠዶ ከተማ ሲገባ
 «እንዳንት ያለ ጀግና ገና ወጣት ኮባ
 ጤንነትህ ሙሉ ታዳጊ ዘንባባ
 እንዴት ይለምናል ጤነኛ አይደለህም ? »
 ብለው ሲጠይቁት ጭጭ ይላል ፡ ዝም ጥርቅም ፡
 ሲለምን ይውልና በመሐል አራዳ
 ምግቡ አሸር ባሸር ማደሪያው በረንዳ
 እንዲህ ሆኖ ሲኖር ከታወቀ ዘንዳ
 ባሏ የሞተባት አንዲት ዓይኖቹ ሴት
 ይጠቅም መስሎ ታያት ይህን ድሃ መርዳት
 ከእጅ ሥራ ጥበብ በምታገኛት ትርፍ
 አንዲት ጎጆ ሠርታ ባለሁለት ደጃፍ
 ትኖር ስለነበር ትንሽ ሀብት አግኝታ
 ልትረዳው ፈለገች ያን ድህ ከርታታ
 ከዚያ ከልመና ከበረንዳ አውጥታ
 ከአፍዋ እየነጠቀች ስትመግበው ኖራ
 እንደ አጥቢያ ኮከብ ሰውነቱ አበራ
 ሰው መሆኑም ታውቆ አቋሙ እየጠራ
 ግልጥ ሆኖ ወጣ እንደ ጸሐይ ጮራ

በመጨረሻማ ሁለቱ ተስማምተው
ትዳር መሠረቱ ነገሩስ መልካም ነው
ይህም ድል ሆኖለት መልካም አጋጣሚ
በዚያች ጎጆ ገብቶ እንዳዲስ ተሟላ
እያሰፋችለት ብዙ ልብስ ቅያሪ
አባወራ ሆነ መብት አስከባሪ ።

የጣመ የላመ መመገብ ሲጀምር
አካሉ ታድሶ ተሸለመ እንደ ንሥር
ተመችቶት ሲኖር ፊቱ እያበራ
ልጆች ተወለዱ ታየች የድል ጮራ ።

ዳሩ ምን ይሆናል « ተሰብሮ ሲጠገን
ምንም ቢቀባቡት እንደነበር አይሆን »
የተባለው ተረት በርሱ ላይ ደረሰ
በልዩ ልዩ ሱስ ስለተመረዘ
ጣባዩ እንደኮሶ እየጎመዘዘ
ሲጃራ በማጤስ አእምሮው ፈዘዘ
በጠንካራም መጠጥ ልቡ ደነዘዘ ።

ቁማርተኛ ሆኖ ዳማ ከረንበላ
ሲጫወት ይውልና በልቶ እየተበላ
አዳር እዚያው ሆነ ከመሸ በኋላ
ጠባዩ እንደሸሚዝ ስለተለወጠ
ሲቆጣ እንዳንበላ ልቡ እየናጠጠ
የማይገርም ሆነ ዓይኑን ካፈጠጠ

ከዕለታት አንድ ቀን ሴትየዋ ገርሟት
ልትመክረው ብትሞክር ጠባዩ እንዲጨምት
ከድፍረት በመቁጠር ከዘራ አዞረባት
ሲያቀልጣት በሽመል እንዳትጮህ ታፍና
ጎረቤቶች ደርሰው ገላገሉትና

« አረ ለመሆኑ ምን በደለችና
ትደበደባለች ሴት በዘንዘና ?

ከበረንዳ እንሥታለዚህ ክብር አብቅታ
እንግዲህ ይህ ሆነ የዚህች ልጅ ውለታ?»
ብለው ቢጠይቁት አጅሬ ተዘናና
« እኔ እምፈልገው » አለ የኛ ጀግና
« እኔ እምፈልገው የመጨረሻ ዕጣ
እልህ አስገብታኝ ውርደት ሳታመጣ
እንድትለቅልኝ ነው ከቤቴ እንድትወጣ ! »

—ይህ አዲስ አይደለም ለማንም እንግዳ
ከቤት ስትባረር ቤት ሙሉ ልጅ ወልዳ
ታውቀዋለህና የእናትህን ፍዳ
ተጠልፋ በሽመል በግፍ ስትነዳ
ሰምተሽዋልና የእኅትህን ዕዳ
ነፃ እስኪወጡ ታገል ! ተረዳዳሪ ! !
በትምክህተኞች እግር እየተረገጡ
ዝንተ ዓለም የኖሩት ደም እንባ እየጠጡ
ለዕልፍ አዕላፍ ዘመናት ተረስተው ፍትሕ ያጡ
ከድርብ ጭቆና ሴቶች ነፃ ይውጡ !
* * *

ጉድዋን ሰው ይይላት

የሴቶችን ሥራ በማቅለል የሚንቅ
የርሱን ድካም እንጂ የሚስቱን የማያውቅ
አንድ የዋህ ሰው ነበር የመሬት ጢሰኛ
ባላጋራ ከሶት አበሳጭቶት ዳኛ
ቀን በምሳ ሰዓት ሲገባ ከቤቱ
ሊወጣው ፈለገ ቁጭቱን በሚስቱ
ወደማድቤት ዘልቆ በዚያ በጠራራ
ደፋ ቀና እያለች ስትጋግር እንጀራ
ይዝልጣት ጀመር በያዘው ከዘራ

እሷም እየጮኸች ስትለማመጠው
«እስኪ ምን አጠፋሁ ምን በደልሁ?» ብትለው
አጅሬ ባለበት በጣም ተንጠራራ
ዱላ አልበቃህ ብሎት አልፎ ከከዛራ
ለመምዘዝ ፈለገ የተሳለ ካራ።

በዚህ ጊዜ ሚስቱን አስመረራት በትር
አላዋጣምና ልመናን መደርደር
ክንዲን መከት አርጋ ትከላከል ጀመር
የሊጥ ማዞሪያውን ጣሳ ብትወረውር
ትከሻው ላይ አርፎ ሊጥ ተከነበለ
ኮቱ እጀጠባቡ ሱረው ተበከለ
በዚህ ጊዜ ጦፈ ቁጣው ተቃጠለ

ጎረቤቶች ደርሰው ባይገላግሉማ
ሊገድላት ነበረ ሕይወትዋን ሊቀማ
ዳሩ ግን መልካም ነው ጎረቤት መኖሩ
ቁጣውን በምክር ለማብረድ ሞከሩ
ሊጡን ከኮቱ ላይ መጥረግ ሲጀምሩ
እንዲህ ይል ነበረ በብስጭት ብዛት
«ተዉት አትጥረጉት እባካችሁ ተዉት!
ሊጡ ይቆይና ጉዳዋን ሰው ይይላት ! !

—የኑሮ ጓደኛ የልጆችን እናት
እግር ከወርች አሥሮ መግረፍ ያለሥርዓት
ከምን ተለመደ በምንስ ምክንያት?
በተፈጥሮ እንደሆነ ሁሉም እኩል ናቸው
መገኘት አይችሉም እንደ ያለሌላው ።
በሥራም ከሆነ

ቀጭን ኩታ መፍተል ቡልኮ ማሠራት
መፍጨት ማቡካትና መጋገር ወጥ መሥራት
ልጆችን ማሳደግ ቤትን ማደራጀት

በገበያ ቀኖች ንግድን ማቀናጀት
ደግሞም በርሻ ጊዜ ጉልጋሎና አረም
ነዶ ማጋዝና እንስራ መሸከም
አውድማ መለቅለቅ ሌላውንም ድካም
ደምረን ብናየው ወንዶች ከሚሠሩት
በእጥፍ ብልጫ አለው የሴቶች ሥራ ዓይነት ።
—ዳሩ ምን ይሆናል ወንዶች ገደብ አጡ
በቂ የቤት ወጪ ደመወዝ ሳይሰጡ
አውቆ አበድ በመሆን ይሉኝታን የሸጡ
ቤተሰቡ ሲራብ እነርሱ እየጠጡ
በመንፈቀ ሌሊት ተሳክረው ሲመጡ
ሚስትና ልጆችን እያሸቆጠቆጡ
ጎረቤቱን ሁሉ ጤና የሚያሳጡ
አሉ አይደለም እንዴ ከሥርዓት የወጡ?

—ልጅን ያህል ነገር ዘጠኝ ወር አርግዘው

መውለጃቸው ሊደርስ ትንሽ ሲቀራቸው
ትምክህተኞች ወንዶች እያባረሯቸው
አሉ አይደለም እንዴ ጉድ የፈላባቸው?

—ሌላም በደል አለ ግፉ እማይረሳ

ትፈጥረው ይመስል በፈቃድዋ ፀንሳ
የመከነች እንደሁ ያለባት አበሳ
ያማቶችዋም ሐሜት ይቅር አይነሳ !
በቅሎ ቢወልዱአት እንጂ አትወልድ ይሏታል !

—እንዳትካፈለው ንብረት እንዳትከጅል

ሲያበሳጫት ኖሮ በቅንዓት ሲያቃጥል
ብስጭት በዝቶባት እርምዋን ወጣ ብትል
«እኔ ምን ላድርጋት ጠግባ ሄደች» ይላል
ሆኖም ግራና ቀኝ ሲታይ ችግሩ
ወንዶች ብቻ አይደሉም በደል የሚሠሩ

ከሴቶችም ወገን ችግር የሚፈጥሩ
አንዳንድ አይታጡም ግልጥ ነው ነገሩ
የደከሙበትን ቤት ንብረት በማፍረስ
ጀብዱ መስሏቸዋል ልጆችን ማስለቀስ ~

አጉራ ዘለልነት በሚያስከትለው ጦስ
ፍቺ ተደራድረው ንብረት ሲከፋፈል
በእንጀራ አባትና በእንጀራ እናት በደል
ስንቱ መከረኛ በሕፃንነቱ ቀን ጨልሞበታል =
መስማማት ቢፈልግ በፍሬ ሐሳቡ
ወንዶች በሴቶች ላይ ሴቶችም በወንዶች ይቅር ማሳበቡ =
በሁለቱም መሐል ይኑር እኩልነት
ስንመረምረው የሁሉንም ሂደት
ጾታን አይጨምርም የመደብ ልዩነት =

* * *

ተዘዋዋሪ ክስና ወቀሳ

አንድ የተበሳጨ የተቆጣ እንግዳ
ወደአንድ መምህር ቤት መጥቶ በማለዳ
በደሉን ባጭሩ እንዲህ ሲል አስረዳ
«መምህር ፍረዱልኝ ወይም ፍረዱብኝ
ሚስቴን ልፈታት ነው ከእንግዲህ በቃችኝ »

መምህሩም ገርሞአቸው የዚያ ሰው ብስጭት
«በምን ምክንያት ነው ምን በደለች?» ቢሉት
ሰውየው ሲመልስ ያለምንም ሐፍረት
«ስትዞር ታድራለች በየመጠጡ ቤት»
ብሎ በመወንጀል በብርቱ አማረራት
«ተሰምቶ የማያውቅ እንዲህ ያለ ሥርዓት
ከምን የመጣ ነው በምንስ ምክንያት ?
ትጠጣለች እንዴ » ብለው ቢጠይቁት
እንዲህ ሲል መለሰ አጅሬ በብልሐት

«መጠጥስ አትጠጣም ምንም ሱስ የለባት
ብቻ የእኔው ማምሸት ብዙ እያሳሰባት
እኔን ፍለጋ ነው የምትዞረው ሌሊት»

—ራስን ነፃ አድርጎ ሚስትን ለመወንጀል
ይህ ሁሉ አሉባልታ እስኪ ምን ይባላል?
ሚስቱ ስትቸገር ልጆቹ ጦም ሲያድሩ
ገንዘብ ማባከኑ ጠጥቶም መስከሩ
ግፉ አልበቃው ብሎ ቢጋለጥ ምሥጢሩ
ሳትቀድመው ለመቅደም ቸኩሎ በመክሰስ
ዓይኑን በጨው አጥቦ ቀጣው በርሱ ይባስ?

—ስንቱ ባለትዳር ስንቱ እረ ስንቱ
ቤቱን አስጠልቶት የትም በማምሸቱ
በሩ አይዘጋ አይጠፋ መብራቱ
ድግስ የሞላበት ዕንቁጣጣሽ መስለው
ብዙ ቤቶች አሉ የሚያድሩ ተከፍተው =
ጓዳው ግን ተራቁቶ ሞሰቡ ባዶ ነው =

ልጆችዋ ተኝተው በዚያ በጨለማ
ባሏን ስትጠብቅ በስተበሩ ቆማ
ትዕግሥት ያስጨርሳል የሌሊቱ ግርማ =

በየአረቄ ቤቱ ዳንስ የምታደምቁ
ብልጭልጭ ቀይ መብራት የሚታይ በሩቁ
የአደጋ ምልክት መሆኑን ዕውቁ
የዳንስ ውዝዋዜ ስሜትህን ይገድላል
መጠጥ አዋራጅ ነው ከብርን ይቀንሳል
ዝሙትም ሟርት ነው ጉልበትህን ይሰልባል
ባለቅኔዎችም ይህን በማስተዋል
የሚከተለውን ምክር ለግሠ ዋል =
(፩) «ሰካርና ምንዝር ሰው ጠልፈው ሲወስዱ
እያሳሳቁ ነው ቁልቁል የሚያወርዱ »

«ይፈለግ መድኃኒት» ከአበባው ይገኛል

(ደ) « የሰው ልጅ ሞት ነው አንጎሉ ፈዛዛ
 ወተት እየሸጠ አረቄ እሚገዛ »
 አልኮል አታዘውትር ወተት ይሻልሃል
 አልኮል ብትጠጣ ምን ይጠገንሃል ?
 ጓዶ እንደሰበረው ያሸመደምድሃል » »
 (ዳኛቸው ካሳሁን)

(ደ) « አንድ ነገር አለው ብንመለከት
 እንስሳ ከሰው ልጅ የሚሻልበት
 በሰዎች መካከል ሰካራሞች ሞልተው
 እንስሳት ግን መቼም አይሰክሩ ጠጥተው »
 (ከበደ ሚካኤል)

(፩) « በዓለም ጦርነት ላይ ከታሪክ ባየነው
 በረሐብ በበሽታ በእርጅና ካለቀው
 ይብልጣል እንደዚህ ብርሌ የፈጀው » »
 (ዕንስ ሐሳቡ «ወጣቶች» ከተሰኘ መጽሐፍ
 በሙሉ ጌታ መልክ ጸዴቅ)
 (፭) « ዋይታ ለማነው ?

ሐዘንስ ለማነው ?
 ያለምክንያት መቀሰልስ ለማነው ?
 የዓይን ቅላት ለማነው ?
 ሰክረው በወይን ጠጅ እንደከብት
 ለሚነዱ ሁሉ አይደለምን ?
 በቀላ ጊዜ : መልኩም በብርሌ ባንጸባረቀ ጊዜ
 ወደወይን ጠጅ አትመልከት፤ ዘግየት ብሎ እንደእባብ
 ተናዳፊ ይሆናል » እንደ እፋኝትም መርዙን ይተፋል » »
 (ሰሎሞን)

ብዙ ለማምረት የበላ ጉልበት

ሌላው አስገራሚ ነገር አንዳንድ ሴቶች በገዛ የጾታ ወገኖቻቸው ላይ
 የሚያደርጉት ተጽዕኖ ነው »

አንዳንድ ሴቶች ለወንዶችም ሆነ ለጾታ ወገኖቻቸው እኩል የሆነ
 ሰብአዊ ርገራጌ ወይም የማፍቀር ስሜት ሲኖራቸው አንዳንዶችን ከሴቶች
 ይልቅ ወንዶችን የማክበርና የማፍቀር ጠባይ ጎልቶ ይታይባቸዋል » ከዚህ
 ህም የተነሣ ከወንዶች ብቻ ሳይሆን ከጾታ ወገኖቻቸውም ጭምር ተጽዕኖ
 የሚደርስባቸው ሴቶችም ነበሩ »

ሌላው ቀርቶ ለመውለድ የተቃረቡ ነፍሰጦሮች በምጥ ሃዕር ተይዘው
 በሚጨነቁበት ቅጽበት እንኳ ከጾታ ወገኖቻቸው የሚጠበቁትን ርዳታ
 ግግኝታቸው ቀርቶጠም በይ እባክሽ አታንቀራብኝ እኔ ያስረገዝኩሽ መሰሉ
 ለሽ እንዴ ? » የሚል ተስፋ አስቀራጭ ድምፅ የጤና ባለሙያዎች ከሆኑ
 ሴቶች መስማት ራሱ የሚዘገንን ድርጊት ነበር »

ይህም በእኛ አገር ብቻ ሳይሆን ዓለም አቀፍ ገጽታ የነበረውና ያለው
 መሆኑን ከሚጠቁሙ ታሪካዊ ድርጊቶች የሚከተለው የሚጠቁበትን ርዳታ
 ዓ/ም በሰኔ ወር የለንደን ዕለታዊ ጋዜጦች «በሥራ ብዛት ትንፋሽ አጥቶ
 መሞት» በሚል ርእስ አትመው አውጥተውት ከነበረው ዜና ተመርጦ
 የተወሰደ ነው »

※

※

※

ሌሊዝ የሚባሉ አንዲት የእንግሊዝ ሴት
 የሴት ልብስ በዓይነት የሚያዘጋጁበት
 አቋቁመው ነበር የግል ድርጅት
 (የመኪና ስፈት)

በዚያም ድርጅት ውስጥ ተቀጥራ ለምትሠራ
 ሚሪ አን ምክሊ እሚሏት ውበትዋ የጠራ
 የሃያ ዓመት ወጣት ነበረች ይላሉ
 ታዲያ ያቺ ወጣት ታዛዥ ናት ለሁሉ »
 ከዕለታት አንድ ቀን አንድ የዌልስ ልዕልት
 ወደሎንደን መጣች ለሀገር ጉብኝት

የዳንስ ምሽትም ለልዕልቲቱ ክብር
 እንዲዘጋጅላት ድንገት ታዞ ነበር

ለዳንስ ወይዛዜሮች ጌጠኛ ባለጥልፍ
ቀሚስ እንዲዘጋጅ ሥራው እግዲጣደፍ
አስፈላጊ ሆኖ ትእዛዝ ሲተላለፍ
ያለምንም ፋታ ያለ ዕረፍት ያለ እንቅልፍ
መሥራት ብቻ ሆነ ያለምንም ፋታ ።

በአንዲት ጠባብ ክፍል ሚሪ አን ምክሊም ገብታ
የጥልፍ ሥራውን ማጣደፍ ቀጠለች
መራብ መጠማቷን ድካሟን ረሳች
በዚህ ሥራ ብዛት ጊዜው በመርዘሙ

ሚሪ አን ምክሊ ሞተች ዘመዶቿም ሰሙ ።

ዘመድ ወዳጅ ሲያለቅስ ሲራጭ በእንባ
ወይዘሮ ኤሊዝም ደራብ አርገው ካባ
ብቅ አሉ ለልቅሶው መሬት አስተጋባ
ይመስሉም ነበረ ሆዳቸው የባባ
ኋላ ግን ታወቀ የሆዳቸው ደባ

«እኔ እኮ የማዝነው» አሉ ወይዘሮዋ
«እኔ እኮ የማዝነው አይ ሚሪ እናቴዋ !
እኔ እኮ የማዝነው በመሞትዋ አይደለም ሚሪ በማረፍዋ
እኔን ያሳዘነኝ የጀመረችው ጥልፍ ሳያልቅ መሞትዋ
ሙት ወቃሽ አረገኝ ሥራ መወዘፍዋ » ።

—የዚህ ተመሳሳይ ሌላም ታሪክ አለ
ልረሳው የማልችል በልብ የተሳለ ።
አንዲት ወጣት ቆንጆ የሀገር ቤት ልጅ ናት
ተቀጥራ ስትሠራ በቤት ወይዘሮ ቤት
የሚያበላት አጥታ ምሳ የሚሰጣት
በጣም ስለራባት አንድ ትኩስ ድንች
ከድስት ውስጥ አውጥታ ጎርሳ በአፍዋ ያዘች
ታዲያ ምን ነበረ የደረሳት ዕጣ
እመቤትዋ ድንገት ሲመጡ ደንግጣ

አልሞተችም አንዴ ሳይበርድላት ውጣ?
ይህ ለቀልድ አይደለም ለሳቅ ለጩዋታ
አሳዛኝ ታሪክ ነው ራስ የሚመታ ።

በታሪክ አስታውሷት !

አንድ የሀገር ቤት ሰው ብዙ ልጆች ያሉት
ለኑሮ ጓደኛው አንድ ወይፈን ትቶላት
ሄደ ተለይቶ ከዚህ ዓለም በሞት
ወይፈኑ አደገና ለርሻ ሲደርስላት
ቁመናውን አይታ የሚች ሚስት ደስ አላት
እርሱን አቀናጅታ እንጀራ ሲያልፍላት

«ወይፈኑን ገርፋችሁ አቅኑልኝ» በማለት ።
የዚያን አገር ሰዎች ብትጠይቅ ችላ አሏት
የጎረቤት ወንዶች ዛሬ ነገ እያሉ
ወይፈኑ እንዳይቀና በአድማ ተማማሉ
ይህም የሆነበት ዋና ምክንያቱ
የወይፈኑ አቋም መልኩ ደም ግባቱ
ምርጥ በመሆኑ ለከብቶች እርባታ
በየደረሰበት ድባቅ እየመታ
ያገር አውራ ሆኖ እንዲኖርላቸው
ፈልገውት ነበር ይህ ነው ምኞታቸው

በዚህም ምክንያት አውራነቱ ሠምሮ
ተዋጊ ቢሆንም ለአገር አስቸግሮ
በዚያች አገር ዙሪያ ብዙ ከብት ረባ
በደጋም በቆላም ዝናው አስተጋባ
ዝናውን የሰማ ገበሬ በሙሉ
ላምና ጊደሩን እየነዳ አመጣ ሁሉም በበኩሉ
ይህ በዚህ እንዳለ አውራው በመዝናናት

ተዋጊ መሆኑ ብዙ ዕዳ አመጣጣት ።

አንድ አራሽ ገበሬ የቅርብ ጎረቤት
ሁለቱን በሮቹን ጠምዶ በሚያርስበት
አውራው እያገሳ ከተፍ ብሎ ድንገት
ሁለቱንም በሮች አጉኖ በቅጽበት
ከነበረ ዕቃቸው ገደል ሰደደበት ።

ገበሬው ተናዶ ክስ ሲመሠርት
ተጠያቂ ሆነች ድሀዋ የሚች ሚስት
ዳኞችም በጉቦ ለከሣሽ በማድላት

«ተናካሽ ውሻህን ተዋጊ በሬህን
ያዝ ተጠንቀቅ ይላል ጥብቅ ነው ሕጋችን
በሮቹን ተክተሽ ኪሣራውን ከፍለሽ
በመንግሥትም በኩል መቀጣት አለብሽ»
ብለው ፈረዱባት ያላንዳች ይሉኝታ
እርሳዋ ግን ወይ ፍንክች ከቶ ማንን ፈርታ
ይግባኝን ጠየቀች በብሩህ ፈገግታ

ወኪል ሳትፈልግ ሳታቆም ጠበቃ
ሄደች ወደበላይ ሸንጎውን ጠቅጥቃ
የምን አጉል ፍርሐት የምን ማለባበስ
አንድ ሲናገሯት ጥንድ በመመለስ
ሐቂን ተመርኩዛ መልስ እያሳጣችው
ሴትዋ ልጅ ወንዱን ልጅ አስደገደገችው

እንደምንም ታግላ ችግሩን በመጣስ
ይግባኝ ደረሰ ከዓፄ ቴዎድሮስ
እሳቸውም አይተው የፍርዱን መድበስበስ
ዳኞችን ተቆጡ በብርቱ ዘለፉ
ቀጠሮውም ሳይረዝም ጊዜም ሳያጠፉ
የሚከተለውን ብይን አሳለፉ
«ሴትዋን ልጅ በድሉ መብት በማሳጣት

ወይሬን ኮርማ ሆኖ ከብቱ እንዲረባለት
ያገሩ ተወላጅ ሁሉም ተስማምቶበት
ወይሬንዋን ኮርማ አርጎ ከተጠቀመበት
ከርስዋ መብት በላይ በሆነ ምክንያት
እንኳንስ በሮቹ ባለቤቱም ቢሞት
አያስጠይቃትም ድሀዋን የሚች ሚስት»

«ወይሬኑን አቅጥላኝ እያለች ስትለምን
እሺ ነገ እያለ ባለማመዛዘን
አገር አድሞባት ተገፍፋ መብትዋን
የተበደለችው ድሀዋ የሚች ሚስት
ከኮርማው ተወልዶ የተራባውን ከብት
እኩል ለመካፈል ሙሉ መብት አላት

ስለዚህ ከኮርማው የተወለዱትን ሳታበላልጡ
አንዱን ለባለቤት አንዱን ለርሱዋ ስጡ»
ብለው ትእዛዝ ሰጡ ፍርዱ ተላለፈ
የዚያም ወረዳ ሕዝብ ብይኑን ደገፈ

የኮርማውን መሰል በመልክ አመሳክረው
ከቆላም ከደጋም የተሰበሰበው
የእንስሳት መንጋ ምድሩን አለበሰው ።
ፍርድ አስፈጻሚዎች እንደሥርዓታቸው
በፍርዱ መሠረት መንጋውን አካፍለው
ለሚች ሚስት ብቻ የደረሳት መንጋ
ሰባት በረት ሆኖ ፋይሉ ተዘጋ ።

— መብት ለማስከበር ለነፃነት ሲባል
እንዲህ ተጠናክሮ መታገል ይገባል
ባለእኩል ለመሆን ለሙሉ ነፃነት
እራስ መታገል ነው የሚያስገኘው ውጤት
ወኪል ነገረ ፈጅ ሳያሻ ጠበቃ
እራስ መታገል ነው ለድል የሚያበቃ ።

በአድማ የተገፋች ድሀዋ የሚች ሚስት
የዳኞችን ግፊት የወንዶችን ትምክህት
ሳትፈራ ሳታፍር ባሳየችው ድፍረት
ለሴትም ለወንድም ታላቅ ምሳሌ ናት
እስኪ እባካችሁ በታሪክ አስታውሷት!!

ሁለገብ ታሪክና ምሳሌዎች

የአፍ ወለምታ

የሐይድሮጅን ቦንብ ፈልሰ። የሠራ
ስመ ጥር ሳይንቲስት በሙያው የኮራ
«አልቤርት ኤይንስታይን» ተብሎ እሚጠራ
በሐሳብ ሲናጥ ውሎ በሳይንስ ንሡሳ
ወደ አንድ ሆቴል ቤት አመራ ለምሳ ።
እንደ ተቀመጠም ወንበር አመቻችቶ
አስተናባሪውን ቦዩን አስጠርቶ
«ምን ምን ምግብ አለ እስኪ አስረዳኝ በቃል »
ብሎ ቢጠይቀው፣ ባለግወላወል
ቦዩ ተቆጥቶ ተበሳጭቶ በኃይል
«ያለው የምግብ ዓይነት በወረቀት ቀርቧል
አንብበው ይረዱት ምን ያጠያይቃል ?
መለፍለፍ ነውር ነው በጣም ያስገምታል ።
ብሎ ገላመጠው አየው እንደሕፃን
እንዳልሠለጠነ ልክ እንደመሐይምን ።

በመሠረቱ ግን ምግቡ በየዓይነቱ
በጽሑፍ ቀርቦለት እያየው እፊቱ
ፈላስፋው ዝርዝሩን ማንበብ ያልቻለበት ዋና ምክንያቱ
መነጽሩን ረስቶ ትቶ በመምጣቱ
ተቸግሮ ነበር ይኸው ነው ስሕተቱ

ታዲያ መፍትሔውስ ምን ሆነ ውጤቱ ?
አሁንም ፈላስፋው ሳያልቅ ትእግሥቱ
«እስቲ አትቆጣ ወዳጄ ኧረ እባክህ
አንተው አንብብልኝ የምግቡን ሊስት አይተህ

ብሎ ቢለምነው በፍጹም ትሕትና
 «ይስሙኝ የኔ ጌታ መቼ ተማርኩና
 እኔም እንደርስዎ መሐይምን ነኝ ገና
 ብሎ መለሰለት በዩ ተሳስቶ
 ፈላስፋ መሆኑን አልተረዳም ከቶ =
 — የአንድን ሰው ሁኔታ ቀድሞ ማንነቱን
 ሙያውን ጠባዩን ጠቅላላ ይዘቱን
 ደግ ይሁን ወይ ክፉ ምግባሩን ሳትመዝን
 መልኩን ቁመናውን ቅርጹን ብቻ አይተህ
 ለፍርድ አትቸኩል እንዳይታዘብህ
 ዘመን በወለደው በቴክኖሎጂ ዕውቀት
 የመፍጠር ችሎታ ጥበብና ብልሐት
 የንግድና የእርሻ የኢንዱስትሪ ዕድገት
 በዕጥፍ ከፍ እንዲል የምርት በረከት
 ዋጋ አለው ለሀገር የምሁራን ብዛት =

* * *

ከገደብ ያለፈ አደገኛ ሱስኛነት
 ከወር እስከ ወሩ ከዓመት እስከ ዓመቱ
 የሥራ ሰዓቱ ቀንና ሌሊቱ
 ጊዜው ሳይወሰን ሳይገደብ ወቅቱ
 ተተክሎ የሚኖር መለኪያ ከፊቱ
 አንድ ሰው ነበረ የመጠጥ ሱስኛ
 ለፖሊስ ያቃተ ሸውከኛ ቀውስኛ
 ብጥብጥ ፈጣሪ ብርቱ አደገኛ =
 ክብሪት እንኳ ጭሮ ሲጋራ እስኪለኩስ
 ጊዜ አይሰጠውም የተቆራኘው ሱስ
 የአረቄው መለኪያ በእጁ ላይ ሲያበራ
 ይመስል ነበረ አብሮት የተሠራ
 ታዲያ ያ ሰካራም የመጠጥ ባለሟል

ከዕለታት አንድ ቀን በአመሸበት ሆቴል
 ቆረጠኝ ፈለጠኝ ወይ አመመኝ ሳይል
 በምቼ ሶፋ ላይ እንደተቀመጠ
 ድንገት ቅርት አለ ትንፋሽ ተቋረጠ =
 የቡና ቤት ሴቶች ስለደነገጡ
 ሕይወቴን ለማትረፍ ብዙ ተራውጡ
 ሐኪምም ፖሊስም ለመጥራት ችሎላ
 ቀድሞ ግን የሚያውቁት ጠባዩን በሙሉ
 «በእንቅልፍ ያልፍለታል ልማዱ ነው» አሉ =
 ሌሎቹ አላመኑም «ውሃ እናፍስበት
 መስኩቱን ክፈቱ እየር አትከልክሉት
 ወተት ይሻለዋል አፉ ላይ አርጉለት» ወዘተ
 እየተባባሉ ብዙ ሲያስቡለት
 ሌላዋ አራዳ ሐሳብ በመለወጥ
 በሕይወት መኖሩን ወይ አለመኖሩን ለማወቅ በፈሊጥ
 «ምላጭ ላምጣ» አለች «ጀርድን ለመቁረጥ»
 ይህ ሁሉ ሲነገር አጅሬ እንደ ሬሳ በጀርባው ተንጋሎ
 ያዳምጥ ነበረ የማይሰማ መሰሎ
 ያንም ሁከት ሰምተው ባለቤትዋ መጡ
 በቁጣ ዓይኖቻቸውን እያጉረጠረጡ
 «እስቲ በመለኪያ ቀይ (መስቲካ) አረቁ አምጡ
 እርሱን ስታቀምሱት ይታወቃል ቁርጡ
 በሕይወቱ ካለስ ቀላል ነው ፈሊጡ
 አምናለሁ ይነቃል (ይነሣል) ተስፋ አትቁረጡ!!
 ብለው ትእዛዝ ሰጡ ፡ ከልብ እየሳቁ
 የአጀሬም ጀርዎች በዚህ ጊዜ ነቁ
 የሞተ እሚመስል ያ የተኛ እሬሳ
 ተተርትሮ እንደ እባብ በብዙ መገሳ
 መለኪያ አረቄውን ሊቀበል ሲነሣ
 «ለእኔ የሚሰማማኝ የሕይወት መሠረት

ያው ቀይ አረቄ ነው ባለቤትዋ እንዳሉት
 እያለ ሲናገር በተሳሰረ አፉ
 ብዙ ተስቆለት ቅሌት ሆነ ትርፉ ።
 — በሚያሰክሩ ዕዕዋት በጠንካራ አልኮሆል
 እንዲህ ገደብ አልፎ ሰክሮ መነሳለል
 ጠንቀኛ ነው ጦሱ ክብርን ያዋርዳል ።
 የታዳጊ አገር ሕዝብ ከክብሩ እንዲዋረድ
 በራሱም ተማምኖ መኖርን እንዳይለምድ
 ተመጽዋች በመሆን ለባዕዳን እንዲሰግድ
 ዋና መሣሪያቸው አደገኛ ወጥመድ
 ማንዘራሽ ጠባይ ነው ዕድገትን የሚንድ
 ከገደብ ያለፈ ሰከርና ምንዝር
 አያንስም ከመቅሰፍት ከአባር ቸነፈር
 ቅኝ አገር ገዢዎች ሐቅን በመሠረዝ
 የአስያን የአፍሪቃን ታሪክ በመበወዝ
 ብሔራዊ ባህልን ቅርስን በመሠረዝ
 ተጠቅመውበታል የአገርን ጥሬ ሀብት ደፍረው ለመበዝበዝ
 ያገርን ሀብትና ክብርን ለመጠበቅ
 ያለፈው አለፈ ወደፊት ተጠንቀቅ !!!

* * * የጉቦኛነት ትርጉም

«ጉቦ የሚለው ቃል ፍቺው ባጠቃላይ
 ባጭር ትንታኔ ተገላልጦ ሲታይ
 ያላግባብ ለመክበር የልብ እስኪሞላ
 ትርፍ መፈለግ ነው ከላብህ ወዝ (ከደመወዝ) ሌላ

* * *
 በሌላ አገላለጽ «ጉቦ» የምንለው
 ገንዘብ ብቻ ሳይሆን ብዙ ገጽታ አለው
 — ከመልካም ጠባይ ጋር መያ ተዘንግቶ

ሠራተኛን መቅጠር ውበት ተመልክቶ
 ይዘቱ ከጉቦ አይለይም ከቶ ።

* * *
 ከዘር የሚወረስ ከአሳብ ጠባብ ሰው
 ጉሠኛነትና አድልዎም ጉቦ ነው ።

* * *
 ያለምንም ሙያው በወላዋይ ምላስ
 ምስጋናም ጉቦ ነው ሰነፍን ማሞገስ

* * *
 መንግሥት ለሚሰጥህ መኪና ወይም ቤት
 መጠንቀቅ ሲገባህ ዓላማን በመሳት
 ከተመደበልህ አገልግሎት አልፈህ
 እንደጠላት ንብረት ለምን ታየዋለህ ?

* * *
 ሥራ መበደሉን ባለመቂጣጠር
 ላለመቀያየም ከሠራተኛው ጋር
 እያዩ እንዳላዩ ተለባብሶ መኖር
 ለዘብተኛነትም ጉቦ ነው በተግባር

* * *
 የሐሰት ሰብቅ ፈጥሮ ወራ በማቀበል
 ሠራተኛን ማወክ ወይም መከፋፈል
 ምላስም ጉቦ ነው ከሥሩ ይነቀል !!!

* * *
 በየትኛውም መልክ ሥራው ሳይሠራ
 አለን አለን» ማለት የቃላት ዝየራ (ፋከራ)
 አስመሳይነትም ጉቦ ነው በተራ

* * *
 ታዲያ ከዚህ ሁሉ ነፃ የሆነ ሰው
 ያ ነው ጥሩ ዜጋ ብሩህ ተስፋ ያለው ።

በዱቤ ላይ ዱቤ

በየዓመት በዓሉ አንዳንድ ጊዜም በወር
የሰባ ፍሪዳ በታረደ ቁጥር
ቅርጫ እየገባ ለሚበላው ሥጋ
በወቅቱ የማይከፍል ተገቢውን ዋጋ
በሕግ ተከሶ ዋሱን ያሳሰረ
ዱቤ እማይሰለቸው አንድ ሰው ነበረ ።
ይህ ሰው በአስገዳጅ በፖሊስ ተይዞ
ወደፖሊስ ጣቢያ ተጀመረ ጉዞ ።
ታዲያ በሚያልፍበት በአንድ አውራ መንገድ ዳር
አንድ የሰባ ሠንጋ የመጣ ከሐረር
ፍሪዳ ተጥሎ ጨጓራና ሰንበር (ምላስና ሠንበር)
ጉብቱ ለቅምሻ ሲቆረጥ ሲመተር
የማለዳ ፀሐይ ፈንጥቆበት ጮራ
ሲቅለጠለጥ አየው ጮማውን ሲያበራ
በዚያም የሚያውቀውን ጓደኛውን አይቶ
ድምፁን ከፍ አድርጎ፤በጥቅሻ ተጣርቶ
«አቶ እከሌ እባክህ እኔንም አትርላኝ
አደራ ወንድሜ ከሰው አትለየኝ
ነገ አከፍልሃለሁ አንድ ዕጣ ያዝልኝ»
ብሎ ትእዛዝ ሰጠ ያላንዳች ይሉኝታ
በልቶ እንደሚከፍል ለባለውለታ

— ዱቤስ መልካም ነበር ብድር ለሚከፍሉ
ዳሩ ግን ታማኞች ሐቀኞች ስንት አሉ ?
ከቶ የሕዝብን ሀብት ያለምንም ፈቃድ
የመርፈ ክር እንኳ አለዋጋ አትውሰድ ።
— ለምትገዛው ዕቃ ዋጋ አለመክፈል
አያንስም ከቅሚያ ከለየለት ወንጀል ።

— በወለድ ዋስ ጦርቶ ዕዳ በመነከር
በዱቤ ላይ ዱቤም ብድር ማነባበር
አንዱን ዋስ በማድረግ ሌላውን ምስክር
መ/ቤትንና ጎረቤትን ማክሰር
ነጋ ጠባ መግት መካሰስ መታሠር
የተወገዘ ነው አስነዋሪ ምግባር ።

* * *

በአፈ ማን በላበት ?

በጎች ከሚውሉበት ከአንድ ሰፊ ሚዳ
ቀበሮ ስትበላ አንዲት ግልገል ወስዳ
እጅ ከፍንጅ ተያዘች ደሙ ካፍዋ ሳይደርቅ
ምርመራው ቀጥሎ በቃል ስትጠየቅ
«ለራሴም ገርዋኛል የዚህ ደም መገኘት
እርሴ መሆኑ በአፈ ማን በላበት ?
ግን እኔ አልነካሁም እርም ነው» በማለት፤
አቀረበች አሉ ተልካሻ ምክንያት
ብዙ በደል ሠርቶ ሥራው ሲያጋልጠው
ምክንያት አያጣም ሰውም እንዲሁ ነው ።

※ ※ ※

ከደም የተወረሰ ይሆን ?

አንድ ኪላ ቆራጭ የመንገድ ተግኛ
ፍየል ስርቆ በልቶ ሲጠይቀው ዳኛ
በግስመስል ጠባይ ዋሽቶ ለማስዋሸት
በተዋታታ ፈሊጥ የሰጠው ምክንያት
እንደሚከተለው ተርቧል በውይይት
ዳኛ- ፍየሏን መስረትህን ታምናለህ አታምንም
ለባው- መስረቅ ይቅርና በዓይኔ እንኳ አላየሁም
ይገርግልህ ሁል ጊዜ በኛ በደህች ላይ

በሰብብ አስባቡ የመጣብን ሥቃይ
እንዴት ሌባ ተባልኩ መስረት ቀርቶ ባላይ ?

ሳኛ:- አትድከም በከንቱ ግንን ለማታለል ?
ኪላ ቆረቁ ሆነህ መንገድ በመከለከል
መስረትህ እውነት ነው ተመስክሮብሃል
በይቅርታ ታልረህ እንድትገላገል
ፍርዱ እንዲቀልልህ ብታምን ይሻልሃል !

ሌባ እሺ እንግዲያው ልግለጥ የሕይወት ታሪኬን
«አግራን ተሰብራ በሐኪም ስጠን
ብዙ ደም መፍሰሱ ደም ግንኑ ፈጥሮብኝ
ደም የሚለግሰኝ ዘመድ ስለሌለኝ
ምናልባት ሐኪሙ በርገራጌ አዘናልኝ
ድብልቅ የሰው ደም በመርፈህ ሲሰጠኝ
ድንገት ተቀይሮ የሌባ ደም ነጥብ
ገብተብኝ ይሆናል በዚያች መርፈህ ሰብብ
ይኸው ከዚያ ወዲህ ወፈፍ እርገኝ እንደዕብድ
ትንሽ ትንሽ መሥረት ሆኖብኝልሁ ልማድ
ሌላ ምን እላለሁ ከተሰጠኝ ፈቃድ
ይቅርታ አድርጉልኝ እክሳለሁ የግድ ! ! ! !

— ሺህ ውሸት ሰብስበው ሺህ ጊዜ ቢጨምቁት
ሊወጣው አይችልም እንዲት ቅንጣት እውነት
የሐሰት ምክንያት ፈጥሮ ከመገደርደር
«እውነቱን ተናግሮ እመሸበት ማደር»

* * *

በራሱ ከትከታ

የባል ስጦታ :

«ከጓደኛ አብልጠው እንደወንድም ሳየሩ
ያ የዱር ባልሽ ለካስ ክፉ ሰው ነው
አየ ክፉ ጨካኝ ብርቱ አረመኔ
ከዛሬ ጀምሮ እንዳላየው ባይኔ
እዚህች ይደርስና ወይ እርሱ ወይ እኔ

ሚስት እኔም የፈራሁት ይኸንኑ ነበር
ከምን ጊዜ አለቀ የሁለታችሁ ፍትር ?

ጥንትስ ይባል የሰ በጠጅ ይጀመራል የግይዘልት ግንባር
ኸረ ለመሆኑ ምን አደረገዎት ?

ባል !

ዕዳ ምን ፍሬ አለው ይቅርብሽ የእኔ እገት

ሚስት :

ኸረ እባክዎ ይንገሩኝ በእኔ ጥት !
በጣም ጎድቶዎታል ? አረር በበላሁት !

ባል :

ዛሬ በገበያ ተገናኝተን ድንገት
ሰላምታ ልሰጠው ስርገብገብለት
ባላወቅሁት ነገር ፊትን አጠቆረ
በሕዝብ መካከል መሳደብ ጀመር
በትዕቢት ተመካ ትከሻው እስጠ
ሊውጠኝ ደረሰ ዓይኑን አፈጠጠ

እኔም ጉዳ ገርጦኝ ጀርባዬን በግዞር
ዝም ብዬ እንደ ቆምኩ ምንም ሳልጠረጥር
ዘጠኝ ጊዜ ወቃኝ በከትከታ ሽመል !

በዚያ ሁሉ ሰው ፊት እኔን ምን ልበል ?
ትዕግሥቱን አስፍኜ ምንም ሳልታበይ
ነፍሴን አተረፍኳት በብዙ ገላጋይ !

ግን እንደ ለመደው ሳገመኝ ተሳፍሮ
ለአሥረኝ ጊዜ ደግሞኝ ቢሆን ኖሮ
ደሜ ይፈላና እኔም እንዳትሟ
ጉድ ይፈላ ነበር ጥንድ ዐይኑን ደርግሟ !

ሚስት :

እንኳን ቀረብዎት እንኳንም ታገሱ
ከሀገር ያሰድዳል የክፉ ሰው ጦሱ
እስኪ አትበሳጩ ምንድን ነው እኔቱ
የትዕግሥት ፍሬ ጣፋጭ ነው ውጤቱ
ኸረ ለመሆኑ መንሻው ምንድነው ?
ከጥንት ጀምሮ እኔ ራሴ ባውቀው
ሰው የሚመታበት እንኳን ትልቅ በትር
ልምጭ እንኳን በጁ ይዞ እያውትም ነበር

ባል

ይህ ንፍጣም ፈዛዛ ሲመትሩለት ይነጭ

ደግሞ እሱ ብሉ ጥሩ ዓላ ቆራጭ
ባዶ እጁን ከቆላ ሲታለፈለፍ መጥቶ
ጉድ እረገኝ እንጂ የእኔ ተምቶ ።

ግሰት
እንዴት ምን ደፋር ነው የሰው ዐይን የበላ ?
ከሆነስ ሆነና ከድብደባው ጎላ
ያንን ጠመዘግዛ የከትከታ ዓላ
በዚያው ይዞት ሄደ ጉዳዩ ሲሆን ?
እልመለሰ እንደሆነ ከእኔ እንዳይጣላ !

ባል ፡
አየ ጉድሽ እየ !
እርሱንስ ወስዶታል እንኳንም ወሰደው
ጦሴን አብሮ ይውሰድ እኔም አልፈልገው
ለሕይወቴ መጥፈያ ምሥጢሩን ሳላውቀው
ጥንትም የቆረጥሁት በጉደሉ ቀን ነው ።

የምሳሌው ትርጉም ፡

ዓለምን በቅጽበት ለማጥፋት የሚችል
የሐይድሮጅን ቦንብ የኒትሮን እንክብል
ሚሳይልና አዳፍኔው ተምዘግዛጊ አካላት
በሰው እጅ እኮ ነው ተሠርተው የወጡት ?
የናፖም እሳት በምብ እያድቦለቦሉ
ዓለምን በቅጽበት ማጥፋት የሚችሉ
የዓለም ሊቃውንት ሳይንቲስቶች ሁሉ
እነርሱስ ከጥፋት ወይት ያመልጣሉ ?
ከተከነበለ የጥፋት ማዕበሉ
አጥፍቶ መጥፋት ነው የሰው ልጅ አመሉ ።

የሰው ዘር ተባብሮ ካላገኘ መላ
የመዛሪያ ብዛት ቊጥጥር ሲላላ
መዘዙ ብዙ ነው ይከሰታል ጎላ

መመታቱ አይቀርም በቆረጠው ዓላ ።
አስጊ ነው በቋፍ ነው የዓለም ሀኒታ
አያስተማምንም የጧቱ ለማታ
ቅራኔ እየሰፋ ማሠሪያው ሲፈታ
መፈንዳቱ አይቀርም በትንሽ ጨረፍታ
ሰይፉ ማጭድ ይሁን ጎራዴው ማረሻ
ገደብ ካልተበጀ እስከመጨረሻ
ኒዩክሌር ኮምፒውተር ነው የሰው መቀነሻ ።

* * *

የወረተኛነት ጠባይ አባትና ልጅን የሚያለያይ ፡

ቁምጥና የሚሉት ብርቱ ደዌ ሥጋ
አድሮበት የሚኖር አንድ ባለጸጋ
አድር ባይ ወላዋይ ግብዝ ወረተኛ
ለክፋት ለተንኮል አርፎ የማይተኛ
የወለደውን ልጅ በመካድ ረግሞ
ከቤት አሳደደው ሠፈር አሳድሞ

ልጁም ከአባቱ በደም የወረሰው
ደዌ ሥጋ አድሮበት ሕመም ሲያስቃየው
ያሳዝን ነበረ ለተመለከተው ።
ከሕመሙም ይብስ ያባትየው ክፋት
ባዕድ ሰው በመውደድ በወረተኛነት
ሀብት እንዳይጠይቀው ልጁን በማሳደድ
አንጡራ ንብረቱን አወረሰ ለባዕድ

ልጁ ግን ነፍስ አውቆ ክስ መሠረተ
አደባባይ ወጣ አባቱን ሞገተ ።
አባትም «ከልጅህ ተሸማገል» ቢባል
«አሻፈረኝ» አለ መግት ለመቀጠል ።

ደግሞ እሱ ብሉ ጥሩ ዳላ ቆራጭ
ባዶ እጅን ከቆላ ሲያለፈለፍ መጥቶ
ጉድ እረገሻ እንጂ የእኔት ቀምቶ ።

ግሪት
እንዴት ምን ደፋር ነው የሰው ዐይን የበላ ?
ከሆነስ ሆነና ከድብደባው ጋላ
ያንን ጠመዘግዛ የከትከታ ዳላ
በዚያው ይዞት ሄደ ጉዳዩ ሲሆን ?
አልመለሰ እንደሆነ ከእኔ እንዳይጣላ !

ባለ ፡
አየ ጉድሽ አየ !
እርሱንስ ወስዶታል እንኳንም ወሰደው
ጠሴን አብሮ ይውሰድ እኔም አልፈልገው
ለሕይወቴ መጥፊያ ምሥጢሩን ሳላውቀው
ጥንትም የቆረጥሁት በጉደሉ ቀን ነው ።

የምሳሌው ትርጉም ፡

ዓለምን በቅጽበት ለማጥፋት የሚችል
የሐይድሮጅን ቦንብ የኒትሮን እንክብል
ሚሳይልና አዳፍኔው ተምዘግዛጊ አካላት
በሰው እጅ እኮ ነው ተሠርተው የወጡት ?
የናፖም እሳት በምብ እያድባለቦሉ
ዓለምን በቅጽበት ማጥፋት የሚችሉ
የዓለም ሊቃውንት ሳይንቲስቶች ሁሉ
እነርሱስ ከጥፋት ወደት ያመልጣሉ ?
ከተከነበለ የጥፋት ማዕበሉ
አጥፍቶ መጥፋት ነው የሰው ልጅ አመሉ ።

የሰው ዘር ተባብሮ ካላገኘ መላ
የመሣሪያ ብዛት ቊጥጥር ሲላላ
መዘዙ ብዙ ነው ይከሰታል ጋላ

መመታት አይቀርም በቆረጠው ዳላ ።
አስጊ ነው በቋፍ ነው የዓለም ሁኔታ
አያስተማምንም የጧቱ ለማታ
ቅራኔ እየሰፋ ማሠሪያው ሲፈታ
መፈንዳቱ አይቀርም በትንሽ ጨረፍታ
ሰይፋ ማጭድ ይሁን ጎራዴው ማረሻ
ገደብ ካልተበጀ እስከመጨረሻ
ኒዩክሌር ኮምፒውተር ነው የሰው መቀነሻ ።

* * *

የወረተኛነት ጠባይ አባትና ልጅን የሚያለያይ ፡

ቁምጥና የሚሉት ብርቱ ደዌ ሥጋ
አድሮበት የሚኖር አንድ ባለጸጋ
አድር ባይ ወላዋይ ግብዝ ወረተኛ
ለክፋት ለተንኮል አርፎ የማይተኛ
የወለደውን ልጅ በመካድ ረግሞ
ከቤት አሳደደው ሠፈር አሳድሞ

ልጁም ከአባቱ በደም የወረሰው
ደዌ ሥጋ አድሮበት ሕመም ሲያሰቃየው
ያሳዝን ነበረ ለተመለከተው ።
ከሕመሙም ይብስ ያባትየው ክፋት
ባዕድ ሰው በመውደድ በወረተኛነት
ሀብት እንዳይጠይቀው ልጁን በማሳደድ
አንጡራ ንብረቱን አወረሰ ለባዕድ

ልጁ ግን ነፍስ አውቆ ከስ መሠረተ
አደባባይ ወጣ አባቱን ሞገተ ።
አባትም «ከልጅህ ተሸማገል» ቢባል
«አሻፈረኝ» አለ መግት ለመቀጠል ።

የሐሰት ምስክር ገዝተም በመደለል
ባጭር ታጥቆ ወጣ ልጁን ለመወንጀል
አባትና ልጁ ቆመው ሲግግቱ
ብዙ ሰው አዘነ ተቸ በየፊቱ

ዳኛው ግን በማዘን ያላንዳች ቀጠሮ
እንዲህ ሲል ፈረደ ቃሉን አሳጥሮ

«እስኪ ራስህ ፍረድ ሽማግሌ ሆነህ
ይህን ደዌ ሥጋ ለልጅህ ሸልመህ
እንደአንተው ጤና አጥቶ ሲሰቃይ እያየህ
ንብረትህን ለባዕድ እንዴት ታወርሳለህ ?
ስለዚህ ሀብትህን የመውረስ መብቱ
የልጅህ ብቻ ነው አትድከም በከንቱ ! »

ከ ፍ ል ፭

ቅኝ ገዥነትና የዘር መድልዎ ገጽታው

፩ኛ/በአውስትራሊያ

በሥልጣኔ ዕድገት ጓላ ቀር ሆኖ
የኢኮኖሚ ዕድገቱም ከቀረ ታፍኖ
ደካማ ከሆነ ወይ ጎኑ ከሳሳ
ወዮ ለጥቁር ሕዝብ ያለበት አበሳ !
ቅኝ አገር ገዥነት ገና በዓለም ሲያብብ
አገር ሲቀራመት ነጭ ሲረባረብ
የአውስትራሊያ ተወላጅ ጥቁር ሕዝብ
በግፍ ተለውጦ ወደ እንስሳት መደብ
የገዛ ዐዕመ ርስቱን ሠፈሩን በመልቀቅ
ያላንዳች ድርድር ውለታም ሳይጠይቅ
በገዛ ሀገሩ ደም እንባ እያነባ
እየበረገገ ወደጫካው ገባ

ለሽፍትነት ሳይሆን ወይም ለደፈጣ
በደህናው አይደለም ከሠፈር የወጣ
ነፃነቱን ገፍፎ መብት የሚያሳጣ
ያልጠበቀው ውርደት ዱብ ዕዳ ሲመጣ
ሰው መሆኑም ቀርቶ በነጭ ባላንጣ
መብቱ እንዲረገጥ በደረሰው ዕጣ
ከጥንት ወገኖቹ ከእንስሳት ጋር
ለመጎዳኘት ነው ግንባር ለመፍጠር ።
በአፍሪቃም በእስያም ታሪኩን ስንሰማ
በኤውሮፓም ቢሆን በነጮቹ ውድማ
ዱሮ እንስሳ ነበር ለአደን የሚስማማ

እሁን ግን ይገርማል ወዮ ለደካማ
በአውስትራሊያ ወጥቶ ከከተማ
የሰው ዘር እንዳውራ ሆነ አሉ ይላማ ።

ቆዳ እያማረጡ ጥቂትን መልክ በመጣል
ነጮች በፈጠሩት ያልተለመደ ባህል
የተፈጥሮን ሥርዓት ለዋውጠው በሥዕል
አዲስ ፍልስፍና ያመጡ በመምሰል
በነጭ ቆዳ ላይ ነጭ ኩል በመኳል
ወዴት ቀያየሩት የተፈጥሮን ዐመል ?
የነዳርዊንና የላማርክ ተቆራ
የመጠን ለውጥና ዕድገትን አብሳሪ
በአውስትራሊያ ሥርዓቱን ለውጧል
ከዓይነት ወደመጠን በመዘቅዘቅ ቁልቁል
እንስሳ ሰው ሳይሆን ሰው እንስሳ ሆኗል ።

የአውስትራሊያ ደኖች ተራሮቹ
እንኳንስ ለሰው ዘር ለአውራ እማትመቹ
አደራ አትሰልቹ በያላችሁበት
ጥቁር ዘሩ አይጥፋ መከታ ሁኑለት !!!

እባክሽ ካንጋሮ እንደጫጭቶችሽ
ያን የጥቁር ሰው ዘር በካንፎችሽ አቅፈሽ
በሰማይ ብረሪ ነይልን እባክሽ
በጥቁር ሕዝብ ላይ በጥንት ተወላጁ
ቅኝ አገር ገዥዎች ምን ግፍ እንዳወጁ
ያየሽውን ሁሉ ለአፍሪቃ መስከሪ
ሐቁን ሳትሠውሪ ደፍረሽ ተናገሪ

የእንስሳቱ መንጋ አዕዋፍም መስክሩ
ጥቁር ሕዝብ ተገፍፎአል በገዛ ሀገሩ ።
ይህ ሁሉ ጉድ ሳለ በተዘዋዋሪ
የሰው ዘር ነፃነት የመብቱ አስከባሪ

ቅኝ አገር ገዥዎች እኛው ነን እያሉ
በዓለምአቀፍ ሸንጎ ለምን ያሾፋሉ ?

፪ኛ/ በአሜሪካስ ቢሆን ?

በአሜሪካስ ዓለም ታቹን በስተደቡብ
ሐያ አምስት ሚሊዮን የሚደርስ ጥቁር ሕዝብ
የነጮች አገልጋይ ሆኖ የነበረ
የበይ ተመልካች ለምን ሆኖ ቀረ ?
አልሰማችሁም ወይ በዚያው ቆዳ ሰበብ
የነጮች አገልጋይ ያ ኃያል ጥቁር ሕዝብ
ተመግቦ አያውቅም በያንኪዎች ሞሰብ

ለዚህም ጥቁር ሕዝብ መብትና ነፃነት
መሥዋዕትነት ከፍሎ የተዋደቀለት
ያ ማርቲን ሉተር ኪንግ ሆነ የእሳት ራት
ታዲያ እኮ አሁንም ዘረኛነትና
አድልዎ አልቀረም ግፍና ጭቆና
የዘረኞች ጫንቃ መች ተሰበረና !!!

እረ ለመሆኑ እስኪ እንጠይቃቸው
አሜሪካውያን ያን ያህል ተባብረው
ከእንግሊዞች ጋራ በብርቱ ተዋግተው
በዲሞክራሲ ሕግ ነፃነት አውጀው
ፈላስፋው ጃፈርሰን ያረቀቀላቸው
መብት አስከባሪ ሕገ መንግሥታቸው
«በተፈጥሮ ሁሉም የሰው ዘር ዕኩል ነው»
እያለ ማወጁ ለይምሰል ነበር ወይ ?
ታዲያ ለምንድነው ሰው ከሰው የሚለይ ?

ሕገ መንግሥታቸው በዐዋጁ ሲነገር ።
የቀለምን ጉዳይ አላነሳም ነበር
ሕዝቡን የሚለያይ ከፋፍሎ ዘር ከዘር

ከምን ተወለደ ይህ ወፍ ዘራሽ ነውር ?
 ታዲያ ይህ ዓይነቱ የቅራኔ መድበል
 በሰላማዊ ሠልፍ በመፈክር በቃል
 በውይይት ብቻ መች ተፈትቶ ያውቃል ?
 የሰው ኃይል ሚዛኑ ካልሆነ አቻ ላቻ
 ምንም ፋይዳ አይሞላም መወያየት ብቻ
 ሌላ አማራጭ የለም ባለማወላወል
 ለዚህ አብነቱ ያው ትግል ያው ትግል ።

* * *

ፎቶ/ ዓይን ያወጣ የዘር መድልዎ
 ገጽታ በደቡብ አፍሪቃ

የሚዘገንን ግፍ እጅግ የሚገርመው
 ቅኝ አገር ገዥዎች የመብት ድንበር አልፈው
 የሚሠሩት ቢያጡ ሳይፈሩ ሳያፍሩ
 በደቡብ አፍሪቃ በገዛ አገሩ
 የግፍ ጽዋ ሞልቶ ሲበዛ በደሉ
 «የሰውን ልጅ ጋሪ አስነተቱት» አሉ ።
 እንዲህ ያስቅቃል ጸጸቱ ምራቱ
 ነፃነትን ማጣት ይኸው ነው ውጤቱ ።
 ሳይቀልስ ይቀራል ጋሪ መጐተቱ ?
 ለእንስሳት የሚተርፍ ነፃነት ማጣቱ
 በገዛ ሀገሩ በጥንት ዐፅመ ርስቱ
 ስለሰው ዘር ቀለም (መብት) ስለዕኩልነቱ
 ቅንጣት ቃል በናገር ደፍሮ ባንደበቱ
 ደቡብ አፍሪቃዊ ወህኒ ቤት ነው ቤቱ ።
 ቅኝ አገር ገዥዎች እየተሳሳቡ
 በሌሎችም አህጉር ሠርገው የሚገቡ
 እናማክር ቢሉም ሌላ ነው ሰበቡ
 በኮንጎ ኪንሻሳ በቻድ የሚያደቡ

የጦር እሳት ጭረው እያለባለቡ
 ገላጃዮች መስለው ሕዝብ አደባደቡ

ቅኝ አገር ገዥዎች እንደምናያቸው
 ቆዳቸው ቢነጣም ደማቸው ጥቁር ነው
 ርግብ እንዳይመስልህ ግልገል አንሳው ሁሉ
 ነጫጮቹ ርግቦች የዋህ የሚመስሉ
 ለካስ ጭልፊት ናቸው ከአሞራ የሚውሉ !
 በሳይንስ ጥበብ በቴክኖሎጂ ዕድገት
 መግፋት እንድንችል መራመድ ወደፊት
 ሊረዳን የማይሻ አፍሪቃን ለማልማት
 ነጭ አምላክ አንሻም የምንሰግድለት ።

ደቡብ አፍሪቃና ደግሞም ኖሚቢያ
 ለቅኝ ገዥዎች ሆነው መናኸሪያ
 ነፃ አገር ብትሆንም እናት ኢትዮጵያ
 ምን ያህል ያኮራል ይህ ዓይነት መመኪያ
 ግማሽ አበጥሮ ግማሹን ተላጭቶ
 አደባባይ መውጣት ይቻላል ወይ ከቶ ?
 በባህል ተፅዕኖ በቀለም በቆዳ
 እምፔሪያሊስቶች ያመጡበን ዕዳ
 ቅኝ ተገዥነት የባርነት ቀንበር
 መገፍተር አለበት ከአፍሪቃ ድንበር ።

ክፍል ፯

የሥራ ክብርነት

በዚህ ብሩህ ዘመን ታሪክ በታየበት በዚህች የአፍሪቃ ምድር በዚህች ምድረ ገነት ከጥንት የጋርዮሽ ሥርዓት ማገበር ያልተሻለ ኑሮ በአፍሪቃ ዓለም መኖር ያውም ዘላንነት ጉታች ባህል ጳላ ቀር የሚዘገንን ነው እጅግ የሚያሳፍር ከእንስሳት ማነሱ ሰውን ያህል ፍጡር ይህን ምን አመጣው ከሰንፍና በቀር ?

ውቢቱ አፍሪቃ የዓለም ምድረ ገነት ልንገርሽ ወይ ቅኔ በሚያሳዝን ጸጸት እንደ ደጋን ኅብጧል የአውሮፓ ሕዝብ አንገት ድንግል መሬትሽን አሻግሮ ያየበት

የራሱሽ ሕዝብ ግን ያልታደለ ፍጥረት ሰንፍና እግር ብረት ፡ ሰንሰለት ሆኖበት ለረሀብ ለእርዛት ተጋልጦ ለሐፍረት ተንተርሶ ተኛ የዳቦውን ቅርጫት ። ቅኝ አገር ገዢዎች የጥንት ጠላቶችሽ የጨለማው ዓለም ብለው የሰየሙሽ በምን ምክንያት ነው ? እንዴትስ ቢንቁሽ ? ግን በሰንፍናችን ሸክም ሆነንብሽ እኛው ልጆችሽ ነን እንዲህ ያሰደብንሽ ሐሰት እንዳይባል ይመስክር ተፈጥሮሽ በውበትሽና በተፈጥሮ ሀብትሽ በወንዞችሽ ውሃ በደን ተራሮችሽ ሕይወትን በሚሰጥ ጤናማው እየርሽ የትኛው ዓለም ነው የሚወዳደርሽ ?

ሙያህ ከግን ያንሳል መላው የአፍሪቃ ዘር አልሰለቸህም ወይ የዓለም ሕዝቦች አሸሙር ? ይህች የዳቦ ቅርጫት ለምለም የአፍሪቃ ምድር ዘለዓለም ጳላ ቀር እንዴት ሆኖ ትኑር ? ኃያል ጉልበት አለህ ጠላት ለመገፍተር የልማቱም ዕድገት መድኅን ነው ለሀገር ተነሥ እንደገና ራስህን ፍጠር ! ! !

አንዳንዱ አፍሪቃዊ ታግሎ በማታገል ነገት አግኝቶ ባንዲራ በመስቀል ለማውለብላብ ሲችል ሌላው ሰንፍ ዋልጌ ዳተኛ ሥራ ጠል ለቅኝ ገዥዎች ርሻሽ ወፍ ዘራሽ ባህል ተገዥ በመሆን ናለውን ያዘራል እንዴት አቅሉን ጥሎ እንዲህ በመታለል «ወተት እየሸጠ አረቂ ይገዛል ?

ታዲያ ይህን ሁሉ ሰናየው በተግባር ምን ጥቅም አሰገኘ ከደኅነት በቀር ? ድንቁርና ይጥፋ ይወገድ ከሀገር አረንጓዴ እንዲለብስ መላው የአፍሪቃ ምድር በሥራህ ለሥራ ራስህን ፍጠር ! ! ! !

በረቂቅ ምሳሌ ሲናገሩ አበው «ጭብጠውን ቀሙት አያይዙን አይተው» የሚባለው ተረት ልዩ ትርጉም አለው «ብላለች» ይባላል ድመትም እንደሰው «እንዴት ሌባ ተባልኩ ቤታቸውን ከፍተው ?» ቅኝ አገር ገዥዎች ሀብት ያስከራቸው እንኳን ባዶ መሬት እንኳን በር አግኝተው መስኮት ይሰብራሉ በኬኘ ታውን ዙረው ። እንደቅርጫ ሥጋ አፍሪቃን ተካፍለው

ግድዕናት ለመዝረፍ ያን ያህል ተዝናንተው
 አመቺ ሁኔታን የፈጠረላቸው
 ሌላ ታምር ሳይሆን የእኛው ስንፍና ነው ።
 ከእንግዲህስ ወዲህ ምንድነው መፍትሔው ?
 ሌላ አማራጭ የለም ተነሥ ታጠቅ ባጭር
 ሥራ ነው ሙያ ነው ሀብትን የሚፈጥር ።
 * * *

የቅኝ አገዛዝ ወጥመድ የኢኮኖሚ ቀውስ

«አንዲት የዱር አውሬ አሳዛኝ እንስሳ
 አዳኞች ከበዋት አምልጣ ካሰሳ
 በአንድ ዋሻ ውስጥ ገብታ በነፃነት ስትኖር
 አዳኞች አጥተዋት ተስፋ ቆርጠው ነበር ።
 ዳሩ ምን ይሆናል ያጋጣሚ ነገር
 ውሀ ጥም ረሀብ ፣ ሲጠናባት ችግር
 ውሃ ለመጎንጨት ቅጠል ለመበጠስ
 ለምለም ሣር ለማግኘት ጫካውን ስታስስ
 ከወንዝ ባሻገር አዳኞች አይተዋት
 በእሩምታ ተከሰው በአንዲት ምት አስቀሩአት ።
 አላመለጠችም ያን ያህል ተጨንቃ
 ሞተች ያች እንስሳ አለቀላት በቃ» (ከ ፡ ሚ)
 — አውሬ እንደሚጠመድ በአንዲት ቁራጭ ሥጋ
 ብዙ የአፍሪቃ አህጉር በእርዳታ ፍለጋ
 እንዲወድቁ ሲባል ካልታሰበ አደጋ
 ቅኝ አገር ገዥነት ወጥመዱን ዘረጋ ።
 ከዚህ ሥውር ወጥመድ ብርቱኞች ሲያመልጡ
 ደካሞች በመስመጥ ወደታች ዘቀጡ ።
 ለዚህ ማሸነፊያው የድል መሠረቱ
 ከኢንዱስትሪ ዕድገት ጋር አርሶ እያመረቱ
 ራሱን በራስ መቻል ወሳኝ ነው ሥርዓቱ ።

ከጆሊ ቭኪዝም ተጠንቀቅ !

ሊዎናርዶ እሚባል ዝነኛ ሳይንቲስት
 አዲስ ሳይንሳዊ ጥበብ ተገልጦለት
 አዳዲስ መርከቦች በተሻለ ሞዴል
 በመፍጠር ችሎታው መሥራት እንደሚችል

በያስፈልገው ደምሳሽ ባሕር ሠርጓጅ መርከብ
 ያየር በራሪ ጀት በከንፍ የሚያንዣብብ
 ታንክ ፣ ሮኬት ፣ ሚሳይል ፣ የእሳት ነበልባል ቦምብ
 ሌላም ብዙ ዓይነት የመሣሪያ ጥበብ

ሁሉን ለመፈለስፍ እንደሚችል ታውቆ
 ዝናው አስተጋባ እስከ ጽንፍ ዘልቆ
 ልዩ ጥላን ነድፎ በሥራ ላይ ሊያውለው
 ተዘጋጅቶ ሳለ ችሎታ ሳያንሰው
 ገንዘብ በማጣቱ እስከ መጨረሻው
 የሚረዳው አጥቶ የሚተባበረው
 ሲባዝን መኖሩን ሰምቶ የተረዳው
 የሚላኑ መስፍን ወደአገሩ አስጠራው
 ታዲያ ያ ሳይንቲስት ሊዎናርዶ ፈላስፋው
 ለሚላን (ጣሊያን) አገር ሕዝብ እጅግ ለሚወደው
 ብዙ ሥራ እያለ ቅድሚያ የሚሰጠው
 ሌላው ጥበብ ቀርቶ ለሕዝብ የሚጠቅመው
 ለዳንስ ውዝዋዜ ዳንኪራ መርገጫ
 መድረክ እንዲሠራ ባለመወጣጫ
 ያ መኖኛ መስፍን ሊዎናርዶን ጠየቀ
 ሊዎናርዶም ታዝቦት በልቡ እየሳቀ
 በመስፍኑ ድካመት እጅግ ተደነቀ ።
 — ተመልከት እንግዲህ ልብህ ይታዘበው
 ለንት ሥራ እያለ ቅድሚያ የሚሰጠው

በዳንስ ውዝዋዜ ጥላና ከሰላ
በጆሊ ጃኪዝም ከንድህ እንዳይላላ
መጠንቀቅ መልካም ነው እንዳይቆጥህ ጎላ!!

ወደገበታ ብቻ የሚዘረጋ የለሰላላ እጅ ዋጋ!!

«ሥራ እንዳትሠራ ወጥታ እንዳትዝናና
የፈሰሰም ውሃ አይታ እንዳታቀና
ፊቷን ሰው እንዳያይ በቤት ውስጥ ታፍና
በገረድ በአሸክር የምትኖር ተከባ
የባለርስት ልጅ አይናፋር ደርባባ
ነበረች» ይላሉ ሥራ ጠል ቆንጆ
የቤት ውስጥ ቅልብ የሠነፍ መናጆ

በመሸዋንዋን ብዛት የእጅዋ መለሰለሰ
የእንጀራ ጠርዝ እንኳ አይችልም ለመቁረስ
ጣትዋን እንዳይቆርጣት ወይም አፍዋን ስትጎርስ
መከርከም አለበት እንጀራው በመቀስ ።

ተከብራ ስትኖር በውበትዋ ኮርታ
መሽራም በመምሰል የምትሰብሰው ኩታ
የጌጣጌጥ ብዛት የሸቶው ጋጋታ
ልብ የሚያስኮበልል ራስ የሚመታ
በዓፄ ቴዎድሮስ ቤተ መንግሥት ገብታ
እጅ መንሣት ፈላጎች መልካም ከበራታ
ታዲያ ቴዎድሮስ አይገኝ ፍጥረት
ለማወቅ ፈልገው ምን ሙያ እንዳላት
ለዚያ ሁሉ ውበት ዋጋ ባለመስጠት
«በዐይነት ወጥ መሥራት መፍተል ወይስ ስፈት
ምን ሥራ ታውቂያለሽ?» ብለው ሲጠይቁት
መልስ አላገኘችም ጭራሽ ገራ ገባት ።
ጥያቄው ቀጥሎ ሲደጋገምባት

አማራጭ ብታጣ ትምክሕት ሙያ መስፈት
«ዕድሜ ለገረዶች የአባት የእናቴ ሀብት
ለአራዊት ይተርፋል እንኳን ለሰው ፍጥረት»
እያለች ስትፎክር ንግግርዋ ሳያልቅ
ወደ ቁጣ አመራ የቴዎድሮስ ሳቅ ።

«ሌላውስ ይቅርና አሉ ቴዎድሮስ
በአትኩሮት እያዩ የጣትዋን መለሰለሰ
«ሌላውስ ይቅርና ይኸ የለበሰሽው
ጥልፍ ጥበብ ቀሚስ መደረቢያ ኩታው
አይመስለኝም አንቺ ፈትለሽ ያሠራሽው
ታዲያ የሌሎቹ ትጉሆች መታጫ
ለመሆን አይችልም የሰነፍ ማጌጫ
ያምሻል? ንገሪኝ ምን በሽታ አለብሽ?
እንጂ አይመስለኝም ሙሉ ጤነኛ ነሽ ።
ሁለት እጆች አሉሽ ምን ያደርጉልሻል
ለምግብ ከሆነም አንዱ ይበቃሻል
ንግብ ቁረጥላት አንዱን ጎምደህ ጣለው
ለማይሠራ ሠነፍ መቀጣጫው ይህ ነው»
ብለው ትእዛዝ ሰጡ በሥራ ላይ ዋለ
አንድ እጅዋ ተቆርጦ ተጎምዶ ተጣለ ።

አዝማሪ አብተውም ይህን በማስተዋል
በመሰንቆው ዜማ ተናገረ እንዲህ ሲል
«በቴዎድሮስ የለም ጋሻ
ማረስ ይሻላል በማረሻ
ማረስ ይሻላል መገበር
እጅ እግርን ይዞ ለመኖር
አላርስም ያሉ አልነግድ
ተመለመሉ እንደ ግንድ» ።

— በአካል በአእምሮ ብርታት እንዳያንሰው
ሕይወትን በማደስ ደግሞ የሚፈጥረው

ቅርጹን በማሳመር ውበት የሚሰጠው
ከንዱን እንደብረት የሚያጠነክረው
ከሥር መሠረቱ «ሰውን ሰው ያሰኘው
ሥራ ነው» መባሉ ትርጉሙ ሐቅ ነው ።

— ይህ በዚህ እንዳለ ሐቅን ሳያስተውሉ
መመገብን ወደው መሥራትን የጠሉ
እቅጩን ልናገር ያሉትን ይበሉ
ከአንበጣ መንጋ በምን ይለያሉ ?
ጥንትም ይባል ነበር «ሲሄድ ቅትር ቅትር ሲበላ እንዳንበጣ
ዘወር በል ከፊቱ በሽታዬ መጣ ።»
መጥረቢያ እየቃጣ ማጭድ እየሳለ
መደሻና አካፋ ደማ እያቃጨለ
ምንም ሳይሠራበት ተቀምጦ እየዋለ
ሠራተኛ መሳይ ስንት ሰነፍ አለ ?

ዓፄ ምኒልክም ተማርረው በብርቱ
እንዲህ ብለው ነበር ስንፍናን ሊገቱ
«የሰው ልጅ ሞኝ ነው ለኔ መገዛቱ
ለሰው ሠራሽ ሹመት እኔን ደጅ መጥናቱ
ሳለችለት መሬት የተፈጥሮ እናቱ ።
ከርስዋ ነው የሚገኝ እሸትና ምርቱ
የምግብ ዓይነት ሁሉ ሮማና ፍትፍቱ ።

ሽክላ ሠሪን መንቀፍ ቡዳ ብሎ መጥራት
እጅግ ያሳዝናል ያሳፍራል በውነት
እርሱ ተጠብቦ በሚሠራው ሽክላ
ጠምቆ እየጠጣበት ፈትፍቶ እየበላ
ሠነፍ ለምን ይሆን ጤና የሚከላ ?

* * *

አንዱ ሠርቶ አትራቢ ሌላው ተቀላቢ ?

አንድ አሮጌ አንበጣ ዘመኑ ያለፈ

መልኩ የገረጣ ከንፋም የረገፈ
ግር ቅጠል ለማግኘት እየተጣደፈ
ከአንድ አራሽ ገበሬ እርፍ ሳይ አረፈ
ገበሬው በንዴት ቁጣው እየጠፈ
«ከተረዳዳንስ ጉልበት ከተረፈ
ብትበላም አይቆጩኝ በማለት አሾፈ»

(ከ ሚ-)

ብዙ ታሪክ አለ ይህን የመሰለ
ጤንነት እያለው መሥራት እየቻለ
ነግቶ እስኪመሸለት መሸቱም እስቲነጋ
ከቶ ወደ ሥራ እጁን ሳይዘረጋ
ሰውን አሰልችቶ የሚኖር በቅልውጥ
አለ በየቦታው አንዳንድ ሰነፍ ቅምጥ ።

ታዲያ ትችት ያውቃል ማንም አይችለው
አዎ «ለተቀማጭ ሰማይ ቅርቡ ነው» ።
ሠራተኞች መሳይ እነትርኪ ምርኪ
ጉልበታቸው ትንሽ አፋቸው ሰው ነኪ ።

ሌላም ምሳሌ አለን ።

አንድ ሰነፍ ዋልጌ ገዴለሽ ዳተኛ
ጉልበቱን ቆጣቢ በአፋ ሠራተኛ
ትጉሁን ሠርቶ አደር የቅርብ ዓደኛውን
በድፍረት አዋርዶ
«አንተ ልብ ሰነፍ ያልተማርክ ጀዶ»
ብሎ በመሳደብ ሳይቀድመው ለመቅደም
መዘላበድ ያዘ ወዳጁን ማስቀየም
ቃል ሳይመልስለት በሕግ ሊጠቀም
ትጉሁ ሠርቶ አደር ከስ መሠረተ
ተሰዳቢው ሠነፍ ሳላማን የላቶ

እንደሚቀጣ አውቆት እያረተረተ
 አስታርቁኝ በማለት በቃል ወተወተ
 ካስታራቂዎቼም እንደኛው አፈ ሊቅ
 «ምን ታደርጋላችሁ ? » ተብሎ ቢጠየቅ
 «ከሥር መሠረቱ ስድብ ተሳስቶ
 ይኸው አገኘነው አለቦታው ገብቶ
 እጅግ አሳዝኖን ከንክኖን በብርቱ
 ስድቡን ልናዛውር ወደባለቤቱ
 ድርድር ይዘናል ተገኝቶ ብልሐቱ =»
 ብሎ መልስ ሰጠ ባለማወላወል
 ብዙ ታሪክ አለ ይህን የሚመስል =
 — ስለዚህ የከፋ ችግር እንዳይመጣ
 መነቃቀፍ ይቅር ሰነፍም ይቀጣ =
 መመገብን ወደ ሥራን ለሚጠላ
 መመሪያችን ይላል «የማይሠራ አይብላ =»

ክ ፍ ል ፩

የኢትዮጵያ ሕዝብ ባህላዊ የጀግንነት ወኔ

የጀግንነት ወኔ ኃይል የማይበግረው
 በዕድሜ ሳይወሰን ዘመንም ሳይገታው
 የአገር ፍቅር ስሜት እያገነፈለው
 ከእሳትነት ባሕርይ የሚመነጭ ነው =
 የአባት ጦርን ሙያ ባሕርይና ወኔ
 እንዲህ ሲል ይገልጣል የጥንት ባለቅኔ
 «ሠንጋ አረጀ ብለው ለዕረፍት ቢያስገልሱት
 ሙያውን (ዐመሉን) አይረሳም ኮርቻ ሲጭኑት »

ጀግኖች ለነፃነት

ጠላት ከበዛበት ድንበር ከተነካ
 ጀግና ቤት የለውም ይኖራል በጫካ
 ልብሱም ሣር ቅጠል ነው ምግቡም የዱር ፍሬ
 ሥጋም እንዳያምረው ይታደናል አውሬ
 የሀገራችን ጀግኖች ሁሉም ስመ ጥሩ
 በሽታን ረሀብን ሞትንም ሳይፈሩ
 በበረሀ ውለው በረሃ የሚያድሩ
 ጋራውን ሲዘሩ ወንዙን ሲሻገሩ
 ለብርድ ለረሞጫው የማይበገሩ
 የዓድዋን ድል ታሪክ (ደጋግመው) የሠሩ
 ቍጥራቸው ብዙ ነው ይነገር ድምሩ =
 ምንስ ጊዜው ቢርቅ ዘመን ባይገታ
 እንደምን ይረሳል የሠሩት ውለታ ?
 ትውልድ ሲተካ ትውልድ እያለፈ
 ትምህርት ሊጻፍን ይህ ሁሉ ተጻፈ =

የፈረ መንጋ በአቋሙ አይረጋ

ጀግና ሰው ብርቱ ሰው ከጠላት ሲታገል
ፈረ ከጠላት ጋር አብሮ ይደልታል
ለጊዜው በጥቅም ልቡናው ታውሮ
ኋላ እሚመጣውን አያይም አዙሮ

ፈረ ለሀገሩ ጠላት ነው ባላንጣ
ደስታ የለውም ወንድሙን ካላጣ
ወገኖቹን በሰብቅ ከሶ ካላስቀጣ
አይመስለውም ለሱ ደሙን የተወጣ
አስታውሱት የጥንቱን የአምስቱን ዓመት ግፍ
ስንቱ ነበር ጀግና ታሥሮ የሚገረፍ ?
በኃይል ተገፍትሮ እስኪወጣ ድረስ
ጠላት ተጫወተ በአበሻ ሕዝብ ነፍስ

ታሪክን አስታውስ

ውድ መሥዋዕትነት ለሀገር የከፈሉ
ዐርበኞች ሲገቡ ከዱር ከገደሉ
የረሱትን እህል በስንት ዓመት በሉ ?
ወገኖቹን አጥቶ በሐዘን የሰከረ
የዱር ፍሬ እንኳ አጥቶ እየተቸገረ
በገደል በጫካ ሲባዝን የኖረ
ስንቱ በየጥሻው በየወንዙ ቀረ ?
ያለቀውም አልቆ ከሞት የተረፈ
ያን የአምስት ዓመት ግፍ ጠቅሞቹ ያለፈ
እንደጥላ አልፎለት ያ ሁሉ መከራ
ወድቃ የነበረች የሀገር ባንዲራ
በተነሣች ጊዜ ወጥቶ ከበረሃ
ትጥቱን እየፈታ ሲቀምስ እህል ውሃ

መከራን መርሳቱ የመከራ ሰው
በባለቅኔዎች እንደሚባለው
ባናውቀው ነው እንጂ «አለማፈር ነው» ።

ሌላውስ ጦረኛ የውስጥ አርበኛው
መሣሪያ የሌለው አራሽ ገበሬው
ከአፉ እየነጠለ ለዱር አርበኛው
ሲያበላ ሲያጠጣ ሲያለብስ የኖረው
ይረሳ ይሆን ወይ ከባድ ውለታው ?
ብዙ ነበርና ነገር ጠላፊው
ጠላት ለማስደሰት የሚጣደፈው
እየታወቀበት ውስጠ አርበኝነቱ
ስንቱ ተገረፈ ተቃጠለ ቤቱ ?
አሁንም አልጠፋ ሰንበር ስብፊቱ
ልብስ ሸፍኖት ነው የውስጥ ሰውነቱ
ታትሟል በጀርባው ይታይ ግርፋቱ
መታወቂያው ነወይ ልዩ ምልክቱ ?
ምንስ ቁስሉ ቢሽር ቢበርድ ትኩሳቱ
አይገርማችሁም ወይ ያ ግፍ መረሳቱ ?

ስለዚህ ወገኔ ታሪክህን አድስ
ያለፈውን አስታውስ ወደፊትም ገስግስ
የአገር ፍቅር ይኑርህ ወገንህን አትጥላ
ያገንኸውንም ከወገንህ ጋራ ተካፍለህ ብትበላ
በመከራ ጊዜ ይሆንሃል ጥላ

ወኔህም አይቀዝቅዝ ትጥቅህ አይፈታ
አገር ብትወረር ወገንህ ቢመታ
ጠላትህን ለመግጠም ልብህ አያመንታ
ምን ጊዜም ይኑርህ የጀግንነት ባሕርይ
ድል የአባቶችህ ነው በአሳብ አትለያይ ።

ግ ስ ታ ወ ሻ ።

ከዚህ ቀጥሎ በተከታታይ የሚቀርቡት ታሪክና ምሳሌዎች የጥንት አባቶች በተለይ ወኔ የተለያዩውን አንዳንድ ፈሪዎችን በመገሰጽና ብርቱ ጦረኞችን ግን በማበረታታት ሞራላቸውን የሚገነቡበትን ትምህርት ማመንጫዎች ናቸው ።

ሞትን በሽሽት ለማምለጥ ?

«ከንጹሕ ስንዴ ውስጥ ተለቅሞ እስካልወጣ አንዳንድ የእንክርዳድ ዘር እንደማይታጣ በአውሮፓ መሬት በፈረንሳይ እገር ስመ ጥሩ ጀግኖች ባለበት ጦር ሠፈር ወኔ የተለየው አንድ ፈሪ ነበር ። ተዘቅቶ የሰማ አንደሆን ሲሸሽ ወደኋላው ይመስል ነበረ ዐይን ያለው ከጀርባው ይህን አሳፋሪ የተፈጥሮ በደል ናፖሊዎን ሰዎቹ ተቆጥቶ በኃይል መንጥቆ አስወጣው ከሠራዊት መሐል አስገልጡት ፤ ቀርቶ ወታደርነቱ ጡረተኛ ሆነ በወጣትነቱ ።

ዳሩ ምን ይሁናል ፍርሐት ምን ሲረባ ከዕለታት አንድ ቀን ባልታወቀ ደባ ሰዎች ተጣልተው ሲያይ ጩሽት ሲያስተጋባ ይህ የፈሪ መንጋ ሆዱ ስለባባ አምባገር መሐል ሲገልግል ገባ ።

ከዚያም ለሌላ ሰው የተተከሰችው የንደደች ጥይት አንድላ ጣለችው ሞት ተቀበረ መጨረሻው ይህ ነው ።

መርዶውንም ወሰደው ወደናፖሊዎን ነገሩት ያ ፈሪ በጥይት መሞቱን ታዲያ ናፖሊዎን ሊያምናቸው አልቻለም በሰዚህም አለ «እኔ አይመስለኝም» እጅሬ ብልጥ ነው ጭራው አይያዝም ከጥይት ለመሸሽ ሞትንም ለመቅደም

በሰንቀ ጦር ሚዳ ሸሽቶ የማይደክም እንደርሱ ያለ ሰው በጥይት አይሞትም ይልቅስ ጠይቁ ምርመራው ይጣራ ሳይቀድመው ለመቅደም ሞትን ስለፈራ የወደቀች ጥይት በያገኝ ተፈናጥራ ሲወጣት ይችላል ከሞናምን ጋራ» /ከ ሚ/ —ተመልከቱ እንግዲህ ማንም ተሳስቶ ይታከታል እንጂ አያገባው ገብቶ ሺህ ጊዜ ቢሸሽት ሞት አይቀርም ከቶ ። «ፈሪ ተራራ ነው ዘለዓለም ይኖራል ጀግና ብርሌ ነው ቶሎ ይሰበራል ።» (የኢትዮጵያ ጥንታዊ አባባል)

* * *
ፍርሐት መቅሰፍት ነው ።

«ሦስት ጓደኛዎች ጦር ሚዳ ሲዘምቱ

አንደኛው በመፍራት ተጨንቆ በብርቱ መመለስ ፈለገ መሄድ ወደቤቱ

ነገር ግን ሲመለስ ወንበዴ እንዳይገድለው ሁለት ጓደኞቹ አውጥተው አውርደው ወደ አንድ ዋሻ ወስደው ደብቀውት ሄዱ

እነሱም ወደፊት ፈጥነው ተራመዱ አቀበቱን ወጥተው ቁልቁለት ሲወርዱ መልካም ድል አግኝተው ገና እንደ ደረሱ የጠላታቸውን ምሽግ አፈረሱ

ሆ እያሉ በእልልታ በድል ሲመለሱ ለዚያ ጓደኞቻቸው ምርኮ ይዘውለት ወደዋሻው ሄዱ የምሥራች ሲሉት

ግን ምኑ ተገኝቶ የጅቦች ትራፊ ጠጉሩን አጥንቶቹን የእጅ የእግር ጥፍርቹን ለቃቅመው በእራፊ መርዶውን ለመንገር ለቤታ ዘመዱ

በመደሰት ፋንታ እያዘኑ ሄዱ ።»

— ሁሉን ከዚህ አንፃር ብናመዛዝነው ከጦርነት ይልቅ ፍርሐት መቅለፍት ነው ።

— በመሠረቱ ግን የፍርሐት መለኪያው የጦር ሚዳ ብቻ አይደለም ዓውድማው ።

— ማንም ሰው ሲመደብ በኋላፊነት ተግባር በራስ መተማመን ከቆራጥነት ጋር ይፈለግበታል ሥርዓትን ማስከበር

በክተት ሲታወጅ የቢሮውም ሥራ ውጊያ ነው ጦርነት ከሰነፎች ጋራ የእኩልነት መብት ትክክል ትርጉሙ ስድነት አይደለም ያልሰማችሁ ስሙ ።

* * *

— ብርቱው አደገኛ ሌላው የጦር ሚዳ ለዓለም የሚጠቅም ወይም የሚነጻ የብርሶ ጦርነት ነው ወይ ፕሮፓጋንዳ ።

* * *

— ከተስፋፊዎች ጋር ስለ ሀገር ነፃነት በመንግሥታት ሽንጎ ስለእኩልነት ያለማወላወል ያለምንም ፍርሐት ሽንጥን በመገተር የሚሠለፉበት በፖለቲካም መስክ ይጠፋል ጦርነት

* * *

የወሬ ጦርነት

ጊዜ ሳትሰጡ ቅንጣት ሳትዘነጉ የአሉባልታን ወሬ ደፍሩችሁ ተዋጉ ሐሰት ወሬ ጠልፈው ሐሰት እያወጉ ሰላማዊ መስለው ሰላም የሚያፍጉ

በሹክሹክታ ወሬ ዝና እያራከሱ ግራ ቀኝ አራግበው ወሬ ሲያናፍሱ ከወራሪ ጠላት በምንም አያንሱ

የሚደንቀው ነገር በጣም የሚገርመው በተለይ ወጣቱ አንዳንዱን ምን ነካው ? ክፍል ገብቶ ወሬ በውጭ አሉባልታ ታዲያ እንዴት ከፍ ይበል የመፍጠር ችሎታ ?

በተለይ አንዳንዱ ከሥር መሠረቱ የተማሪነቱ ጠፍቶ ምልክቱ ደብተር እንኳ ሳይዝ ወይም ማስታወሻ ክፍል ገብቶ ወጥቶ ማሳበጥ ትክክል ?

ከቶ ምንም ቢሆን ምንም ሰበብ ቢኖር ከሀገር አለኝታ ከወጣቱ ሠፈር ይህ ይመጣል ብለን አልጠበቅንም ነበር ።

* * *

የጀግኖች መዘከር ከታሪክ ግሳደር

በጥንት ዘመን ጦርነት በሚከፈሉበት አንዳንድ ሥፍራ ተገኝተው በቅኔ ግጥም እያነቃቁ ጀግናውን ከጀግና የሚያዋቁዩሠራዊቱን ስሜት የሚነቀንቁ በተለይ አዝማሪዎች ነበሩ ።

ለምሳሌ በ፲፰፻፵፭ ዓ/ም ደጃች ካሣ (ዓፄ ቴዎድሮስ) ከደጃች ጉሹ ጋር ጉር አምባ ላይ ጦርነት በጥጠሙበት ዕለት ገልሞ የተሰኘው የቴዎድሮስ ጠፈኛ ታክቲክ ለመለወጥ ወደኋላ ሲያፈገፍግ አይታው የሸሸ መስሏት

«አይሸሸም ያልከው ገልሞ እንኳን ሸሸ

የደንቢያን ግራር አያበላሽ» ስትል ገጠመችበት ።

ቴዎድሮስ ግን የገልሞን ጀግንነት ያውቁ ስለነበር ፤

«አሁንክ ዋሽሽ ያክ አይደለሽም

በዙበት እንጂ ገልጦስ አልሸሸም
ገልጦ የጉራው ባላ
እርሱ ከሸሸ ማን ይቆማላ ?
በግለት መልስ ሰጥተውለታል ይባላል ።

«ሱሪህ አረንጓዴ ጉራዴህ ባለወርቅ
አምሮብሃል ካሣ አንተ ብቻ ታጠቅ

«ጋረድ እንኳ ሞተ እንኳን ተቀበረ
ያንት ወንድም ነውና እንፈራው ነበረ ?
ጋረድ ለምን ሞተ ለምን ተቀበረ ?
ክፉ ለክፉ ቀን ይሆን የነበረ ?»

ተብሎ የተጻፈውም እነ አዝማሪ አብተው
የተናገሩት የጦር ሜዳ ቅኔ መሆኑን ገሪማ ታፈረ ገልጠው
ታል ።

በጋፋት የሠሩትን መድፍ ይዘው በመዝመት ሙያ
የሠሩበት የጎጃሙ ተወላጅ ፈታውራሪ ውድነህ ፍላቴ
ሲፎክሩ ፡

«ውዴ የኮሶው እሸት
በሠራው ገዳይ እንደመለኮት»
ይሉ እንደነበረ ተጽፎአል ።
ከቴዎድሮስ ሞት በኋላ በየሥፍራው የተሰማውን እንጉ
ርጉሮ ገሪማ ታፈረ ሲገልጡ እንዲህ ብለዋል ።

«ካፈር የተሠራ ምን ጊዜም አፈር ነው
እንደ ቴዎድሮስ መቄረጡ መልካም ነው
ደርሶ በሚበርቀው የጦር ትእዛዛቸው
መቶ ሺህ ሠራዊት የሚከተላቸው

የቋራው ጦረኛ የመቅደላ አንበሳ
ሠርክ ዕለት አዲስ ነው ታሪኩ ሲነሣ
ዘንድር አርግዣለሁ ምን ይሆን ምን ይሆን ?
ከተወለደ አይቀር ወንድ እንዳንተ ቢሆን ፡
ቀና በል መኖሳው ተመልክት አገርህን
ድርቡሽ ደበደባት አይቶ አለመኖርህን
እባክህ መቅደላ ያን ኃበዝ ልቀቀው
ወገኑን ከወገን እንዲያደባልቀው ፡

እኒያ የርሱ ክንዶች ገብርዬና ገልጦ
ወዴት ሄደው ይሆን የት ዘመቱ ደግሞ ?
በሰይፍ ግራና ቀኝ ይማቱ ነበረ
ወኔና ጀግንነት አብሮ ተቀበረ ?
እንኳን ተቀበሩ እንኳንም አለፉ
ወኔ ሲቀዘቅዝ ወዳጆች ሲጠፉ
ንዴት ብቻ ነበር ይኸን ጊዜ ትርፉ !!!

«ይዋጋል እንደ ገብርዬ ይማሯል እንደ አካልዬ»

ዓፄ ዮሐንስ በጀግንነት የከፈሉትንም ውድ
የሕይወት መሥዋዕትነት ከሚገልጠው የቅኔ
አጻጻፍ የሚከተለውን ማስታወስ ይጠቅማል ።
«— ድርቡሾች በጉንደር ዳግም እንዳይደርሱ
መተማ ተቀምጧል ዮሐንስ ራሱ »

(ነጋድራስ ተሰማ እሸቴ)

በለዐድዋው ድል ከተጻፉትም ቅኔዎች
ባጭሩ የሚከተለውን እናስታውስ
—«ምኒልክ ተወልዶ ባያነሳ ጋሻ
ግብሩ እንቄላል ነበር ይህን ጊዜ አበሻ
ምኒልክ ተጉዞ የምትጠይቁኝ
ፊትም አላለፈ ኋላም አይገኝ
አባተ በመድፋትምሳውን ሲገድል

ባልቻ በመትረየስ ነጥሉ ሲገልጽ
ተማራኪው ባዙቅ ውሃ ውሃ ሲል
ዳኘው «ስጠው» አለ «ሠላሳ በርሚል»
ሐበሻ ጉድ አለ ጣልያን ወተውት
ዐይነ ጥሩ ተኳሽ ቧ ያለው አባተ
ገበየሁ ቢሞት ተተካ ባልቻ
መድፍ አገላባጭ ብቻ ለብቻ» (ተ.መ)

«እንደ ደጋ ገብስ እንዲያ ኮስሶ
ያስቆረጥማል ጠላቱን ኮሶ
የዳኘው ጀግና ባልቻ አባነፍሶ»
ከዐድዋ መልለስ

ከዳኘው ጦረኞች ከምናውቃቸው
አረሞው ጦረኛ ጉ በና ዳጪው
ጦር ግድግዳ ቢሆን ለርሱ ምኑ ነው
ሲያልፍ እስከጠረፉ እስከወደደኛው
ግን ነበረ ነበዝ የሚመክተው?

ሌላው አባ መቻል በዳግ ፈረስ
የጦሩ ገበሬ ሀብተ ጊዮርጊስ
መድፉ መትረየሱ ሳይንቀሳቀስ
በዘዴ በምክር ብዙ ደም ሳይፈስ
የጠላቱን ምሽግ የሚያፈራርስ
ግን ነበር እንደርሱ የልብ የሚያደርስ?

ለጠላቱ መቅሰፍት የእሳት አለንጋ
አመታቱ ድንገት በአሸባሪ እደጋ
የጀግኖች አበጋዝ አሉላ አባነጋ

እንኳን በወገኑ እንኳን ባገር ዜጋ
ዝናው በጠላት ዘንድ መቼ ተዘነጋ?
እንደ አጥቢያ ኮከብ እንደ ፀሐይ ጮራ
ይኖራል ታሪኩ ዘላለም ሲያበራ

አገር መከፋፈል የምትፈልግ ዜጋ
ይህን አልፈለገም አሉላ አባ ነጋ
ዐፅሙ እንዳይወቅስህ ባለሀብት እርጋ ! ! ! !
* * *

— አገርህ ኢትዮጵያ የአፍሪቃ ሞገስ
የጀግኖች እናት ናት የነዘርዓይ ደረሰ
ለአገሪቱ አንድነት መሥዋዕትነት ከፍለው
ካለፉ በኋላ ታሪኩ አስረክበው
አገር መከፋፈል ታሪኩን መከለስ
ፀንቶ የኖረውን ግዛት ማቀናነስ
ከምን ተወለደ እንዲህ ያለው መንፈስ?

«ለሀገሪ ነበዝ ሞሰብ አስፋለሁ
እራቱን በጋሻው ሲበላ አይቻለሁ»
(ውሻዋ ገበሬ)

«ለሀገሪ ለሕዝቤ ስችል ሠርቻለሁ
ለሚመጣው ትውልድ ልጆች ተክቻለሁ
ግዳጄን ፈጽሜ እዚህ አርፈዋለሁ»
(ደጃ/ ከፈለው ወ/ዳድት/)

ዳግማዊ ዓድዋ በአጋዴ

ማረሻው መትረየስ መጎልጎያው ጓንደ
የነበበር መንደር ትዝ አለኝ አጋዴ

ለዓለም ቀይ ትርኢት እናሳይ የሚሉ
የጀግናቹ ልጆች ይኸው ዛሬም አሉ
የጠላትን ጉልበት መትተው በማብረክረክ
ዳግም ሠርተውታል የዓዲዋን ድል ታሪክ

ብርቱ እልህ አለበት አደገኛው ጦር
በደሙ ለመከተር ያገሩን ድንበር
ዐአድዋን ጦረኞች ድል እያስታወሰ
ቁጣው ገነፈለ ወኔውም ታደሰ
ሠራዊቱ በኃይል እየገሰገሰ
በየጦሩ ግንባር ገና እንደ ደረሰ
በሮኬት ባዳፍኔ ድብ እያፈረሰ
ተራራው ኮረብታው በእርሳስ ታረሰ
መድፋ አፋን ከፈተ ላውንቸሩ አጓራ
ድብልቅልቅ ድብልቅልቅ ስንዴና ሽንብራ
የጦሩ አውድማ ሆኖ ካራ ማራ
ከሰፊድ ይበልጣል ሲያበጥረው ጉራ

ጠላት ዙር ተከቦ መውጫ መግቢያ ሲያጣ
ጀግናው ተደባልቆ ገባው በጨበጣ
ሣንጃ ደም አስክሮት በደም እየዋገ
የጠላትን አንገት ይዞ ተቆራጥ
ጎበዝ ከጎበዝ ጋር እየተራከተ
የጠላት እሬሳ በብጣት መረተ
ሕይወቱን ለማትረፍ ጠላት ወተወተ
እጅ ወደላይ ሁኖ ምርኮው በረከተ
የአጋዴ አዝመራ በዚህ ተከተተ

የጀግንነት ሙያን አወራርሶ በደም
እንዲህ ነው ቲዮሪን በተግባር መተርጎም
የአድዋን ድል ታሪክ በአጋዴ መድገም ።

የጎመን አገዳ

«ማስፈራሪያ እንዲሆን የሚሸከመው
ብዙ ነው ይላሉ የፈሪ ዱላው»
ከምሥራቅ ከምዕራብ የተባገተው
ያ የሚያስገመግም የመሣሪያ ከምር
ለካስ ሥዕል ኖሮዋል የወረቀት ነበር ።
የመሣሪያ ከምር የጎመን አገዳ
ተንከታከቶ ሲወድቅ በሚገጥማት ፍዳ
ደፋርዋ ሱማሌ ይህን ሳትረዳ
ለሕዝብዋ በማትረፍ የዘለዓለም ዕዳ
ይታያል ወደፊት ማን እንደሚጎዳ

በሚረቸው እሳት ተያይዛ ብትነድ
ምን ይሆን ወደፊት የዓለም ሕዝብ ፍርድ ?
ማክበር ወደን እንጂ የአፍሪቃን ቻርተር
ምስክር ቢፈለግ ከታሪክ ማገደር
ሊከደው አይችልም ጠላትም ይመስክር
የጥንት ወሰኖችን ሕንድ ውቅያኖስ ነበር ።
እኛ ግን መስፋፋት እንሻም ግልጥ ነው
አትንኩን ፣ አትንኩን ፣ ይህ ነው የምንለው

የኢትዮጵያ ጀግና አማካይ ታሪኩ
«ደሜን ጠጡትና ሥጋዬንም እንኩ
አጥንቴን ከሰክሱት አያልፍም ከልኩ
ነገር ግን አገሬን ድንበሯን አትንኩ»
የሚል ነው ።

* * * የጦር መሣሪያ ርክክብ

ከምዕራቡ ዓለም ሰላምን የጠሉ
መሣሪያ እንዲሰጡን ብንጠይቅ በውሉ
«በዋጋም አንሸጥ» ብለው ተማማሉ

ነገር ግን በሽያጭ የከለከለንን
መድፋን መትረየሱን ላውንቸር ሚሳይሉን
አዳፍኜውንና ብረት ለበስ ታንኩን
የአየር መቃወሚያ ራዳር ሮኬቱን
ከሀላም ሁሉ ጋር ስንቅ ሳይቀርብን
ልከውልን ኖሮ በሰማሌ በኩል
እንዲሁ በነፃ ምንም ነገር ሳይጎድል
ካርኔ ሳይቆረጥ ደረሰኝ ሳይባል
ደጊቱ ሰማሌ ጎረቤታችን
የማንጓገጥ እንኳ ሳትጠይቅን
ከመኪናው ጋራ አስረከበችን
እንዲህ ነው ጎረቤት የሚያስተማምን
ሌላ ምን ይባላል አሏህ ይስጥልን !
ዋጋ ሳንከፍልበት እንደ ተመኘን
ዝቀን አገባነው ከጠረፋችን =

ግን ይህንን ስንል ከቶ እንዳንሳሳት
ለዚያ ሁሉ ምርኮ ጠመንጃና ጥይት
ጀግናዎችን በደም የከፈሉት ሕይወት
ያ ሁሉ ትንቅንቅ ውድ መሥዋዕትነት
በፅጥፍ ብልጫ አለው ከሰው ሰራሽ ገንዘብ
ሕይወትም ወርቅ ነው በታሪክ ይመዝገብ =

የሰማይ አሞራ

ልጠይቅሽ ወራ የሰማይ አሞራ
ከጠረፍ በመለስ እስከ ካራ ማራ
አልተካተተም ወይ የአጋዴ አዝመራ
በሐርጊሳ ዞረሽ አልፈሽ በበርበራ
ደብዳቤ ጻፈልን ላኪልን አደራ
አዝመራ እሚያበላሽ የአንበጣ መንጋ
ተፈልፍሎ እንደሆን እንዳንዘናጋ
ደገሀቡር አዋሬ ዋርዶርና ፈርፈር
ፊቅና ቀላፎ ኢሚ ቀብሪ ደሀር
ጅጅጋን ጨምሮ በተለይም ጎዶ
ታያልሽ ወደፊት ሲለብሱ አረንጓዴ
በደም ታትሞበት የተዘጋውን በር
የተቆለፈውን የጠረፉን ድንበር
የሚከፍተው የሰም ከእንግዲህ ጅጅጋ
ከቶ አያሰጋትም የጠላት አደጋ
ምንስ ደፋር ቢኖር ሞትን የዘነጋ
ከእንበሳ መንጋጋ ማን ያወጣል ሥጋ ?
ስትገፋኝ ስትገፋኝ ደረስኩ ከገደሉ
ሲያድ ባሬህ ተመለስ ይበቃል በደሉ
ከበባህም ከሽፋል ፍርድ አለብህ ገና
ድንገት የተርብ ቤት ቀስቅሳሃልና =

ቃል በቃል እየተወራረሱ ሲነገሩ የሚኖሩ ምርጥ

የቀረርቶና የፋከራ ቅኔዎች

ፎደኑ ደኑ የደኑ በራ
ካልቀሰቀሱት አይወጣም አውሬ
እኔህ ቀጥን ጽግረ ወጪታ

የጠላት ድንበር አልፎ እየወቃ
የሚረጋግጥ ሰው እንደጭቃ

* * *
«ሐምተ ኩሩ ልበ ወንበዴው
በጠላት ሰፈር የሚል ዘው ዘው
እንደ ጉሽ ጠላ እያሰከረው
በደም ይዋኛል ከነጉራዴው»
አካሉ የሰው ድምጹ ያንበሳ
ብቻውን ሲሄድ ይመስላል ጎምሳ

* * *
አስቸግሮ እንደሁ ጠላት አይሉ
ያንን አባት ጦር አዙረው ቶሉ
እንዲበትነው እንደዛር ቆሎ

* * *
በጦር አውድማ የተበጠረ
ዕብቁ ሔዶ ምርቱ የቀረ
ምን ጊዜ ሳበ የለበን ቃታ
እንደ ጉሽ ጠላ ራስ የመታ ?
አገዳደሉ የተዋሐደ
ከላይ ያለውን እዙብጥ አውርዶ
ጠላቱን ገዳይ በውሐ ዳር
እየበረዘ ደም እንደማር»

* * *
«አልመጣም ነበር ያው መጣ ገና
ዝናም ያዘለ መስሎ ዳመና

«በመድፍ ሲያርሰው ማዶ ለማዶ
ያጣጥመዋል እንደ በረዶ
መቼ ተኩሶ መቼ ሰበረው
አንዱን ባንዱ ላይ አነባበረው

ተምች (ድባቅ) ሲመታ መግቢያ ሲያሳጣ
አፈጣጠኑ የሰማይ ቁጣ ! ! ! ! » (ከ.ሚ)

፪ኛ/ የቀረርቶ (ግጥም) ቅኔዎች

«በጥቁር ሰማይ ላይ ይጓዛል ደመና
አባት መሣሪያ እንጂ አይሰጥም ልቡና

አባቱ ሠንጋ አርዶ እናቱ ቀቅላ
እቱ እየመተረች እያለችው ብላ
ወኔው ቀዘቀዘ እንደወርካ ጥላ »

ለምን ይሆን ከቶ ለምን ይሆን ፈሪ ማጥንተኑ
ይበጠስ ይመስል ቅጠል ያለቀኑ »

ከጠላት ጦር ጋራ ገጥመው ሲዋደቁ
ይኸ ምን ያፈራል ብለው ያልጠየቁ
ቆርጠው ቆርጠው ጣሉት እነልክ አያውቁ »

ምን ያለው ነው አረ ምን ያለው ነው
ሲቃጡት ዝም ያለ ሲመቱትም ያው ነው
— ተው በለው ተው በለው ተው በለው ተው በለው
መግደልም መሞትም ከጥንት የቆየ ነው »

አያ ዘላው ደኔና ከንፈረ ዘላው
ዕንባው ኮለል ይላል እሾህ ሲወጋው
— ደህና ጎበዝና ነብር አንድ ናቸው
ደርሰው ሰው አይነኩም ካልደረሱባቸው »
— ወዲያ ማዶ ሆኖ ከፉ ሰው ተጣራ
ወዲህ ማዶ ሆኖ ጀግና ሰው ወይ አለው
ጓዙን ተቀበሉት ገድሎ የመጣ ነው »
— የሰው ዕድሜ አጭር ነው አያልፍም ከልኩ »
ለኔገሩ ቢምትማን ሕያዊ ነው ታሪኩ» »

ከታሪክ ማኅደር

«ለሀገሪ ጉበዝ መሶብ እስፋለሁ»

ፋቲን በጋሻ ሲበላ አይቻለሁ»

— (ወሽዋ ገብረ)

* * *

«ድርቡሾች በጉንደር ዳግም እንዳይደርሱ

መተማ ተቀምጧል የሐንስ ራሱ »

— (ነ. ተ. እ)

* * *

«ምኒልክ ተወልዶ ባያነሣ ጋሻ

ግብሩ ዕንቁላል ነበር ይህን ጊዜ አበሻ»

— የኢት. ታ. (ተ. ጸ .መ)

* * *

«ለሀገሪ ለሐዘቤ ሰችል ሠርቻለሁ»

ለሚመጣው ትውልድ ልጆች ተከቻለሁ»

ገዳጂን ፈጽሜ እዚህ ዐርፈላለሁ»

— (ከፈለው ወ/ደድቅ)

ዋጋ ብር 2.00

በትንሣኤ ዘጉባኤ ማ. ቤ. ታተመ ለ